

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Зоренко І. С.

Протокол № _____

« ____ » _____ 2022 р.

Реєстраційний № _____

« ____ » _____ 2022 р.

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОГО ПОРТРЕТА СУЧАСНОГО
АМЕРИКАНСЬКОГО ПОЛІТИКА ДЖОЗЕФА БАЙДЕНА

Кваліфікаційна робота студентки
групи АНФм-17
спеціальності 014.021 Середня освіта
(Англійська мова і література)
Гумматової Гюльнар Зульфигар кизи

Керівник

кандидат педагогічних наук
доцент кафедри англійської філології
Томіліна Анна Олександрівна

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

Члени ЕК _____

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Гумматова Гюльнар Зульфигар кизи, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ МОВНОГО ПОРТРЕТУВАННЯ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	7
1.1. Дослідження політичного дискурсу в сучасному мовознавстві.....	7
1.2. Поняття «мовна особистість» і «мовний портрет».....	16
1.3. Стратегічно-тактична організація політичного наративу.....	21
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 СПЕЦИФІКА МОВНОГО ПОРТРЕТА ДЖО БАЙДЕНА.....	25
2.1. Особливості мовного портрета Джозефа Байдена на лексичному рівні	25
2.2. Колоквілізація мовного портрета американського політика.....	37
2.3. Синтаксичний повтор у політичному наративі Джо Байдена.....	43
2.4. Метафоризація політичного дискурсу Байдена	51
2.5. Прагмалінгвістична характеристика мовного портрета Байдена.....	57
Висновки до розділу 2.....	63
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	68
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ	74

ВСТУП

В умовах сьогодення постійно зростає академічний інтерес до вивчення політичного дискурсивного простору, за допомогою якого формуються ідеологічні установки правлячого кола та транслюється суспільству потрібна інформація з метою реалізації та утримання влади.

Різні філологічні напрями студіюють сучасну політичну лінгвістику, спрямовану на побудову ефективного спілкування, що відбивається в роботах Т. ван Дейка [53], Дж. Лаккоффа [63], Г. Почепцова [32] та ін.

Дедалі більшої актуальності набувають питання, пов'язані з дослідженням специфіки мовної поведінки особистості, що обумовлюється низкою чинників. По-перше, це – переорієнтація парадигми сучасних досліджень на антропоцентричність та набуття ними міждисциплінарного характеру, який призводять до якісної зміни студіювання мовної поведінкового комплексу особистості. Наступною причиною є необхідність поглибленого вивчення комунікативних процесів, які включають увесь комплекс міжособистісних відносин, паралінгвістичних факторів, просторово-часових рамок тощо. Наукові розвідки з мовної поведінки особистості також набувають все більшого значення через важливість знання особливостей соціального буття людини та мовної свідомості соціуму.

Напрацювання з проблеми формування мовної особистості представлені не тільки в роботах зарубіжних дослідників. Мовне портретування складає об'єкт дослідження таких українських лінгвістів, як: С. Голик [12], Л. Марчук [27], Г. Сюті [43] та ін..

Наявні також наукові праці, в яких студіюється комунікативна організація мовної особистості в політичній сфері (Н. Деренчук [16], Л. Стрій [42], О. Яшенкова [49]). Проте комплексне дослідження мовного портрета сучасного політика, зокрема, англomовного, має фрагментарний характер, що і зумовлює **актуальність нашого дослідження.**

Мета роботи – дослідити особливості мовного портрета сучасного американського політика Джозефа Байдена.

Мета дослідження обумовлює виконання таких **завдань**:

- висвітлити теоретичні засади вивчення політичного дискурсу;
- розглянути поняття мовної особистості та мовного портрета;
- окреслити типологію стратегічної організації політичного дискурсу;
- дослідити особливості мовного портрета Джозефа Байдена в аспекті лексико-граматичного та стилістичного оформлення;
- висвітлити специфіку прагмалінгвістичної характеристики мовного портрета чинного президента США.

Об'єктом дослідження є політичний дискурс сучасного американського політика Джозефа Байдена.

Предметом дослідження є особливості мовного портрета Байдена на різних рівнях мовної системи та стратегічно-тактична організація політичного наративу президента США.

Матеріалом дослідження є серія промов за період 2019-2022 рр., розташованих в інтернеті у вільному доступі, зокрема, на веб-сторінці *Miller Center* університету Вірджинії.

Мета і завдання роботи обумовили використання різних **методів дослідження**. У процесі дослідження використано загальнонаукові методи, зокрема: методи індукції, дедукції, аналізу, синтезу та пояснення. На основі аналізу та синтезу було досліджено теоретичні засади мовного портретування в сучасній лінгвістиці. З метою отримання кількісних показників та їх подальшої інтерпретації застосовано метод кількісних підрахунків.

Практичне значення одержаних результатів. Наше дослідження може стати підґрунтям у викладанні таких дисциплін, як «Міжкультурна комунікація», «Стилістика», «Основи публічного виступу», а також використано під час написання курсових, кваліфікаційних робіт та підготовки навчальних посібників для старшокласників і студентів.

Кваліфікаційна робота пройшла апробацію у вигляді доповідей на V Міжнародній науково-практичній конференції *International Scientific Innovations in Human Life* (Манчестер, Велика Британія, 17-19 листопада, 2021) та XI Міжнародній науково-практичній конференції *Modern Directions of Scientific Research Development* (Чікаго, США: 20-22 квітня, 2022).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, списку використаної літератури та списку джерел фактологічного матеріалу. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок, із них основного тексту – 67 сторінок.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ МОВНОГО ПОРТРЕТУВАННЯ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

1.1. Поняття політичного дискурсу в сучасному мовознавстві

Слід зазначити, що поняттям дискурсу (фр. *discours*, англ. *discourse*, нем. *Diskurs*) використовують у різних академічних сферах: антропології, філософії, соціології, лінгвістиці та ін. Проте до сьогодні ще немає його чіткого визначення. Дослідники пропонують власні дефініції дискурсу, що обумовлюється особливостями, притаманними тому чи іншому науковому підходу.

У вітчизняній лінгвістичній словниковій літературі термін «дискурс» репрезентується як «ситуативно обумовлена інтерсуб'єктна мовленнєво-розумова діяльність, спрямована на взаємну орієнтацію у життєвому просторі на основі надання мовній формі семіотичної значущості» [26, с. 11].

Нідерландський професор лінгвістики Т. ван Дейк розрізняє поняття дискурсу в широкому та вузькому значенні. У широкому значенні під дискурсом розуміється комунікація як комплексна комунікативна подія, що здійснюється між мовцем та слухачем. Дискурс у вузькому значенні осмислюється як завершений або такий, що продовжує «продукт» комунікаційної дії між реципієнтами. На думку лінгвіста, комунікативна дія може бути усною, письмовою, а також мати вербальні та невербальні складові (наприклад, розмова з другом, діалог між пасажиром транспорту, читання газети тощо) [56, с. 18-20].

Появу термінологічної одиниці «дискурс» атрибутовують різним джерелам. Так, на думку деяких вчених, першим, хто вживає зазначений термін, є засновник теорії структуралізму Фердинанд де Соссюр. Швейцарський вчений робить спробу розширити лінгвістику мови (*langue*) за допомогою понять *parole* (одиничний акт мовленнєвого висловлювання) та *discours* (комунікація як соціальна інтеракція) [66, с. 31]. Проте у подальших наукових роботах вчений не розвиває поняття *discours*.

Пізніше зазначена термінологічна одиниця привертає увагу американського лінгвіста З. Харріса, який у роботі *Discourse Analysis* (1952)

осмислює його як «послідовність речень, вимовленої (або написаної) однією (чи більше) особою в певній ситуації», причому вченим акцентується увага на зв'язності дискурсу [62, с. 3].

М. Стаббс акцентує увагу на формальній та змістовній характеристиках дискурсу. На його думку, за формальною ознакою дискурс є одиницею мови, яка за обсягом є більшою, ніж речення. В аспекті змісту дискурс асоціюється з використанням мови в соціальному контексті [68, с. 189].

Схожим є наукове бачення Дебори Шиффрін, яка вважає, що дискурс являє собою два та більше пов'язаних між собою речень щодо змісту (формальний аспект) та «будь-яке вживання мови» (змістовий аспект). Вчена також наголошує на функціональній природі дискурсу і стверджує, що дискурс виступає як цілісний комплекс мовних одиниць, які є функціонально організованими та контекстуально обумовленими [67, с. 83-90].

Ряд зарубіжних вчених витлумачують дискурс в перспективі соціолінгвістичних досліджень. На їхню думку, дискурс – це соціально детермінована сутність і специфічні принципи мовленнєвої системи, згідно яким підлягає класифікації та представляється оточуюча дійсність протягом певного часового періоду. Так, М. Фуко вважає дискурс історично даною матеріальною практикою, за допомогою якої здійснюються владні відносини. Він асоціює дискурс з «дискурсивними практиками» та «дискурсивною формацією», іншими словами, практикою мови у суспільстві. Вчений розглядає дискурс як загальну область усіх висловлювань, індивідуалізовану групу стверджень та регламентовану практику, яка враховує ряд тверджень» [58, с. 36-38].

На важливості й значущості соціального аспекту у визначенні дискурсу наголошують лінгвісти Я. Бломмарт та С. Балкен, які стверджують, що дискурс не можна вивчати поза суспільством, культурою та політикою, адже саме він перетворює наше оточення на соціально-культурне вагоме середовище. Як бачимо, дискурс для вчених – прояв «мови в дії». [51, с. 447-466]

На думку Нормана Феаклафа, дискурс є вираженням світу як такого: «Я розглядаю дискурси як способи представлення аспектів світу – процесів,

відносин та структур матеріального світу, «ментального світу» думок, почуттів, переконань тощо, а також соціального світу. Конкретні аспекти світу можуть бути представлені по-різному, тому ми зазвичай маємо можливість розглядати взаємозв'язок між різними дискурсами» [57, с. 80].

Феаклаф стверджує, що дискурси являють собою різні точки зору на світ і порівнює останні з узами, що пов'язують індивідуумів один з одним. Дискурс, на його думку, проявляється в трьох формах:

1. Дискурс як текстуальна форма, яка вивчається з точки зору її мовної специфіки, зокрема, вибір слів, вживання метафори, граматичне оформлення, засоби зв'язку;

2. Дискурс у формі дискурсивної практики. Як бачимо, його точка зору є суголосною з Мішелем Фуко щодо розгляду дискурсу як дискурсивної практики, вивчення якої відбувається через його діалектичні зв'язки з іншими суспільними практиками;

3. Дискурс як форма соціальної практики, при цьому береться до уваги її ідеологічний аспект [там само, с. 86-90].

Лінда Вуд та Рольф Крогер дають своє визначення : «Дискурс є не просто методом передачі інформації, а й підходом до природи мови та її безпосередніх зв'язків із ключовими проблемами соціальних наук». Іншими словами, дискурс – це комплекс взаємозалежних підходів до передачі інформації реципієнту, які включають у собі як збір даних, так і систему метатеоретичних й теоретичних розробок, дослідницьких установок [72, с. 8].

Українська дослідниця О. Селіванова узагальнює різні підходи до осмислення поняття дискурсу і вважає найпоширенішими в лінгвістичній галузі теоретичні положення французької традиції, в якій дискурс пов'язаний з мовленням. Вона розглядає дискурсивний простір з точки зору розмежування його з поняттям «текст», і вважає мовлення «засобом комунікації, текст – цілісною семіотичною формою організації комунікації». За допомогою термінологічної одиниці «дискурс» вчена позначає « комунікативну подію, ...що містить текст та інші складові частитни» [34, с. 42-43].

У більш широкому контексті окреслено дискурс Флорієм Бацевичем, який описує дискурсивний простір як «тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну), відбувається в межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників; синтез когнітивних мовних і позамовних чинників, які визначаються конкретним колом ‘форм життя’, залежних від тематики спілкування, має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів» [5, с. 30].

Такий різнобічний спектр розуміння термінологічної одиниці «дискурс», на думку В. Бурбело, «...викликано передусім його динамічним, складним і багатогалузевим характером та активним пошуком власних категорій, складових, типологічних ознак» [8, с. 5]. Враховуючи різноманітність підходів до вивчення феномену дискурсу, постає необхідність виокремлення типів дискурсу за певними критеріями.

Деякі зарубіжні дослідники пропонують розподіл дискурсів за ідеологічною ознакою, згідно якої, певний дискурс репрезентовано окремим сегментом суспільства, сформованим у відповідності до професійного, класового, соціально-економічного, гендерного критеріїв (Див. рис. 1.1.):

Рис. 1.1. Класифікація дискурсів за ідеологічною ознакою

Дискурси, створені цими сегментами, є відображенням їхніх ідеологічних установок, висловлених та відтворених переважно за допомогою тексту або розмови, спрямованих в кожному окремому випадку на досягнення певних цілей – артикуляції, захисту / збереженню, виклику / деконструкції певних інтересів. Наприклад, ЛГБТ (або феміністський) дискурс артикулює проблему відсутності прав, намагаючись оскаржити (а в деяких випадках – деконструювати) власне правове положення, що є вираженням інтересів суспільних груп, які намагаються кинути виклик суспільству [55, с. 115-140].

За критерієм поширеності в суспільстві дискурси підрозділяються на домінантні та підрядні. Між ними відбувається постійна боротьба за панування на суспільній арені. На думку американського лінгвіста Джеймса Джі, домінантний дискурс – це такий тип дискурсивного простору, який знижує значення та факультативність підходів підрядних дискурсів [60, с. 5-17]. Домінантний дискурс – це дискурс тих, хто займає вищу позицію в соціальній ієрархії. Він є способом передачі ідей щодо будь-якої конкретної проблеми та являє собою певний тип мовлення й сукупність відповідних моделей поведінки, які найбільш поширені в суспільстві. Домінантний дискурс віддзеркалює ідеологічні погляди тих груп, які мають більшу владу в порівнянні з іншими представниками суспільства, він змушує інших членів суспільства прийняти ті типи поведінки та мовні моделі, які вважаються ними як еталон. Дискурс, що домінує, має здатність перетворювати акти мовлення на дії на відміну від опозиційного дискурсу, який змушений протистояти домінантному дискурсу, проте має менші шанси дієвої трансформації мовленнєвих актів.

За адресатним критерієм В. Карасик виділяє особистісно- та статусно-орієнтований дискурси. Подібний поділ дискурсу підтримується також у роботах П. Грейса, Дж. Остіна, Дж. Серла, Дж. Лакоффа та інших. У процесі особистісно-орієнтованої інтеракції спілкуються співрозмовники, які добре знають один одного. Зауважимо, що особистісно-орієнтований дискурс репрезентовано такими різновидами, як побутовий, якому притаманна тенденція максимального стиснення інформації, зумовленого розумінням учасниками

комунікації один одного з півслова, та буттєвий, що має на меті осмислити світ в художньому та філософському аспектах. Статусно-орієнтований (інституційний) дискурс передбачає спілкування, в якому комунікантипредставниками певного соціальної групи та зреалізовують свої статусно-рольові можливості в рамках усталених суспільних інститутів.

У соціально-демографічному аспекті виділяють чоловічий, жіночий, дитячий, підлітковий та інші дискурсивні простори.

Відповідно до способу комунікації розрізняють змістовний і фактичний, інформативний і фасцинативний, серйозний і несерйозний типи дискурсу тощо. Враховуючи канал комунікації, виокремлюють усний та письмовий, контактний та дистанційний, віртуальний та реальний типи дискурсу.

Водночас усе більше дослідників, на думку В. Бурбело, доходять висновку про те, що визначальною ознакою дискурсу є його прив'язаність до певної галузі людської діяльності» [8, с. 5].

Відтак, у нашій роботі послуговуємося класифікацією Г. Почепцова, який, окрім теле- і радіодискурсів, газетного, театрального, кінодискурсу, літературного дискурсу, дискурсу у галузі публік рілейшнз, рекламного дискурсу, релігійного (фідеїстичного) дискурсу, виокремлює політичний дискурс [32]. Саме останній дискурсивний простір і складає об'єкт цього дослідження.

На сучасному етапі розвитку лінгвістичних досліджень політичний дискурс, як слушно зауважують українські науковці, набуває глибшого змісту. Серед низки факторів, які спричинили багаточисельні наукові розвідки політичного дискурсу, виокремлюють внутрішні потреби лінгвістики, яка на різних етапах свого розвитку досліджувала функціонування мови в реальних сферах, необхідність дослідження політичного мислення та політичної поведінки, аналізу політичних текстів, а також замовлення певної частини суспільства, що воліє зрозуміти сутність політичного спілкування.

У лінгвістиці зазвичай наголошують на вузькому та широкому підходах до розуміння поняття «політичний дискурс». У рамках першого підходу

(інституційного) політичний дискурс осмислюється як мовлення, що асоціюється з інститутами політичного та суспільно-політичного життя. Іншими словами, політичний інституційний дискурс охоплює промови політиків, урядові документи, партійні програми, тексти парламентських та передвиборчих дебатів, агітаційні матеріали [56, с. 26]. Другий підхід передбачає дослідження мовлення в нон-інституційному політичному дискурсі, якому притаманний вільний стиль та характер, при чому основу політичного дискурсу складають жанри виключно політичного оточення, а периферія створюється жанрами, які містять елементи політичного й мас-медійного дискурсів.

Широке розуміння політичного дискурсу імплікує включення до корпусу вищезазначених текстів «дискурсу реагування»: аналітичних статей журналістів, політологів, громадських активістів, пересічних громадян у соцмережах на ту чи ту подію політичного життя суспільства в різних ракурсах – побутовому, художньому, публіцистичному.

Дослідник Т. ван Дейк зазначає: «Політичний дискурс – це клас жанрів, обмежених певною соціальною сферою, сферою політики [53, с. 86]. На думку вченого, «політичний дискурс являє собою інституційний тип дискурсу, який супроводжує політичний акт у політичному контексті» [там само, с. 43]

Як бачимо, політичний дискурс витлумачується Т. ван Дейком як політична комунікація, що здійснюється політичними фігурами. Проте австрійська вчена Рут Водак значно розширює поняття політичного дискурсу і вважає, що учасниками політичного дискурсивного простору є не лише представники політичної сфери, а й громадяни, демонстранти, виборці тощо, адже дискурс як такий, на її думку, є не тільки самостійним дослідницьким полем і методом, а й сукупністю теорій виробництва та реценсії [70].

Дослідниця Н. Кондратенко розглядає політичний дискурс з позицій комунікативно-дискурсивного підходу та репрезентує його як «конкретний прояв політичної комунікації, що передбачає актуалізацію політичного тексту у комунікативному акті взаємодії політичного суб'єкта (політика, політичної сили, влади) та політичного об'єкта (аудиторії, електорату, виборця)» [23, с. 12].

На думку К. Серажим, політичний дискурс – це «текст, зумовлений ситуацією політичного спілкування» [35, с. 240].

Дослідниця Л. Славова інтерпретує політичний дискурс як «сукупність усіх мовленнєвих актів, а також правил публічної політики, які оформилися згідно з існуючими традиціями та отримали перевірку досвідом» [37, с. 67].

В контексті прагматики осмислює політичний дискурс Т. Ващук та визначає його як «мовленнєві утворення (усні або письмові), що стосуються сфери політики, реалізуються вербально й екстравербально, актуалізуються в певному ситуативному контексті і спрямовані на здійснення конкретної прагматичної семантики» [10, с. 183].

Важливою та значущою в сучасній гуманітаристиці є проблема узагальнення основних рис, які притаманні політичному дискурсу. Не підлягає сумніву той факт, що однією з базових характеристик політичного дискурсу є його комунікативна природа, про що свідчить ряд визначень цієї термінологічної одиниці, наведених вище.

Політичний дискурс також характеризується інституційністю, що визначається суб'єктно-адресними відносинами, представленими як суспільно-інституційним спілкуванням, так і спілкуванням між інститутом та громадянином. Суб'єктами політичної комунікації виступають політичний лідер, політичні партії, окремий індивідуум, суспільство тощо. Здійснюючи спілкування, обумовлене статусом та певними ролями, суб'єкти вимушені слідувати стратегіям такого спілкування. Саме адресант має виявляти більшу активність з метою навіювання адресату своєї оцінки, політичних реалій та установок.

Наступною характерною особливістю політичного дискурсу є його спрямованість на владний аспект. М. Фуко стверджує, що політичні діячі використовують політичну спрямованість дискурсу з метою управління масами [58, с. 80].

Зазначимо, що переважна більшість вчених, які займаються дослідженням політичного дискурсу, акцентують увагу на ключовій ролі в сучасній політичній

комунікації ідеологічної складової, яка ґрунтується на конфліктному протистоянні опонентів. Як відомо, ідеологія є втіленням уявлень, знань, думок, переконань, які базуються на певних нормах, цінностях та інтересах соціальних груп. Саме на ідеологічній складовій наголошується у визначенні мети політичного дискурсу дослідницями І. Голубовською та Т. Орловою – «...завоювання і утримання влади шляхом поширення певної системи ідеологічних поглядів, що може бути реалізовано завдяки комунікативному впливові (експліцитному та імпліцитному) на когнітивну сферу фокусної цільової аудиторії (електорату)» [13, с. 13]. Зазначений аспект зближує політичний дискурс з військовим, адже війна є продовженням політики, проте іншими засобами.

Окрім ідеологічної складової, специфічною ознакою політичного дискурсу є агональність (*αγων* у перекл. з грецької «боротьба, змагання»). Агональність (змагальність), яка передбачає потребу змагатися з метою присвоєння чужого простору, вважають універсальною якістю будь-якої культури. В контексті комунікації агональність інтерпретують як такий модус спілкування, в якому наявні протиборчі сторони, що за допомогою певних стратегій і тактик домагаються досягнути переваги з будь-якого параметру.

Наступною рисою політичної комунікації є агресія. У найбільш загальному вигляді агресію асоціюють з ворожими почуттями, поведінкою, ставленням. Проте в політичному дискурсивному просторі агресія пов'язується з концепцією ієрархії та панування, адже головною метою є боротьба за владу, визнання статусу в суспільстві тощо.

Ряд вчених вважають, що політичному дискурсу притаманна театральність, яка об'єднує його з рекламним та сценічним дискурсами. Політики, спілкуючись один з одним та з журналістами, вимушені постійно пам'ятати про «глядацьку аудиторію» і навмисно чи ненавмисно «працювати на публіку», намагаючись справити на неї враження. Отже, компонент політичного «перформанса» є істотним для створення позитивного іміджу політика.

Серед інших базисних характеристик політичного дискурсу також виокремлюють його зорієнтованість на майбутній контекст [29, с. 57], що є у певному ступеню перевагою, адже саме ця риса політичного дискурсу зумовлює труднощі його заперечення, враховуючи той факт, що його майбутній контекст не настав.

Як бачимо, дослідники постійно доповнюють перелік базисних рис з метою їх більш детального вивчення та глибшого розуміння особливостей змісту, формування та функціонування політичного дискурсу в суспільстві.

Слід зазначити, що в українському мовознавстві виокремлюють дескриптивний підхід до аналізу дискурсу, який асоціюється з дослідженням мовної поведінки політичних діячів, та критичний, що досліджує мову як засіб владарювання.

У нашому дослідженні використовуємо дескриптивний підхід і послуговуємося визначенням політичного дискурсу Н. Деренчук: «... політичний дискурс – це складне багатоаспектне мовно-комунікативне явище з чіткою соціокультурною спрямованістю та прагматичною семантикою, вираженою комплексом вербальних і невербальних засобів» [16, с. 26].

1.2. Поняття «мовна особистість» і «мовний портрет»

Мова формує особистість, визначає її поведінку, спосіб життя, світогляд, менталітет, національний характер, ідеологію.

Академічний словник української мови визначає слово «особистість» наступним чином: «Конкретна людина з погляду її культури, особливостей характеру, поведінки і т. ін.; індивідуальність, особа» [38, с. 778]

Як вважає Г. Ейгер, поява поняття особистості в лінгвістиці означає можливість стверджувати, що мова належить, перш за все, особистості, яка усвідомлює себе і своє місце у світі, роль у практичній діяльності та спілкуванні, своє ставлення до загальноприйнятих принципів та умовностей бачення того чи іншого дискурсивного простору та творчо використовувати їх у предметній та мовленнєвій діяльності [18, с. 103].

Феномен мовної особистості є багатограним і може розглядатися у вузькому значенні як сукупність особливостей вербальної поведінки окремого індивіда, що використовує мову з метою спілкування, тобто «комунікативна особистість». У широкому значенні мовна особистість осмислюється в контексті опорного національно-культурного прототипу носія тієї чи іншої мови, що ґрунтується на світоглядних установках, ціннісних пріоритетах та поведінці, що віддзеркалюється у словниках або текстах. Це дає підстави розглядати колективну, типізовану особистість, словникову, етносемантичну мовну особистість.

Слід зазначити, що як один із центральних у лінгвістиці феномен мовної особистості набуває категоріального статусу з 90-х рр. ХХ ст., коли це поняття стає одним із ключових у філологічній сфері. Переважна більшість дослідників в умовах сьогодення осмислює зазначене поняття як інтегративне, що сприяло започаткуванню нового етапу у розвитку мовознавства – антрополінгвістики.

Мовна особистість, яка існує в процесі спілкування і віддзеркалює в мовній поведінці свій та загальний мовний досвід всього людства, є об'єктом дослідження в різних академічних сферах, тому наголошується на антропоцентричній спрямованості сучасної науки.

Перші теоретичні положення щодо мовної особистості належать Бодуену де Куртене та Фердінанду де Соссюру. Бодуен де Куртене виявляв неабиякий науковий інтерес до мовної особистості, яка розглядалась ним як вмістище соціально-мовних форм та норм колективу та фокус усунення й змішування різних соціально-мовних категорій. Ф. де Соссюр зазначав те, що при вивченні словесної творчості особистості «...соціальне зшукується в особистісному через розкриття всіх структурних оболонок мовної особистості» [66, с. 91].

Слід зазначити, що в роботах німецького мовознавця та педагога Й. Вайсгерберга лише з'являється словосполучення «мовна особистість», проте останньому не притаманний термінологічний характер; вчений не витлумачує нове поняття.

Осмилення феномену, позначеного терміном «мовна особистість», відбувається через півстоліття, коли теоретичні основи дослідження мовної особистості докладно опрацьовуються у низці наукових розвідок, де остання осмислюється як особистість виражена в мовних текстах та реконструйована на базі мовних засобів. Як бачимо, мовна особистість як об'єкт лінгвістичного дослідження є індивідуальною та співвідноситься з конкретною мовленнєвою діяльністю.

Одночасно мовна особистість є носієм національного характеру, мовної картини світу, а також виступає як представник соціуму, де існують певні традиції, цінності, соціальна система тощо. Отже, мовна особистість, зреалізовує мовну систему національної мови, індивідуальне бачення світу, систему соціальних відносин, віддзеркалену в мові, та індивідуальну мовленнєву діяльність.

Дослідниця О. Селіванова осмислює термінологічну одиницю «мовна особистість» як «...іманентну ознаку особистості як носія мови й комуніканта, що характеризує її мовну й комунікативну компетенцію та реалізацію їх у породженні, сприйнятті, розумінні й інтерпретації вербальних повідомлень, текстів, а також в інтерактивній взаємодії дискурсу» [33, с. 370].

У низці наукових розвідок мовознавець С. Авраменко розглядає мовну особистість як узагальнений образ індивідууму, якому притаманні певне мовне мислення, етнічномовний світогляд, мовні знання та вміння, мовні норми та смаки, мовна практична діяльність. Мовна особистість, на думку дослідниці, зреалізовується в оточенні інших мовних особистостей, що репрезентують ту чи іншу спільноту. Саме національно-специфічні та універсальні риси сприяють формуванню стилю мовлення окремої мовної особистості, що зумовлює необхідність поглибленого студіювання мовної особистості, яке зорієнтоване на осмилення впливу особистості на мову та дискурс [1, с. 138-143].

Окреслене розмаїття розуміння термінологічної одиниці «мовна особистість» пояснює низку різноманітних наукових пропозицій щодо структури мовної особистості.

Вважаючи, що мовна особистість в аспекті спілкування визнається комунікативною особистістю – узагальненим носієм культурно-мовних і комунікативних цінностей, знань та установок, вчені виокремлюють у мовній особистості з цієї точки зору ціннісний, пізнавальний, когнітивний та поведінковий плани.

З ціннісним планом комунікативної особистості асоціюють моральні норми поведінки, притаманні певній спільності у певний відрізок часу. Зазначені норми зафіксовані у моральному кодексі, зображують історію та світогляд людей, пов'язаних мовою та культурою.

Пізнавальний або когнітивний план комунікативної особистості виявляється аналітичної процедури зображення оточуючого світу, яка ґрунтується на предметно-змістових та категоріально-формальних методах роз'яснення дійсності, які має розповсюджувач знань про суспільство та мовлення. Отже, когнітивний план репрезентує розумову область особистості.

Поведінкові характеристики мовної особистості містять комплекс словесних та несловесних показників, які виражають її як індивідуальну особу. Цей план особистості асоціюється з вибором мовних індикаторів та засобів зв'язку та зумовлений соціолінгвістичним та прагмалінгвістичним факторами: перший аспект корелюється з індексами мови жінок та чоловіків, а також з носіями мови, які обізнані та менш обізнані в ній, або говорять рідною та іноземною мовами, другий аспект пов'язаний з дискурсивними ходами у природній комунікації людей. Поведінковий стереотип включає безліч відмінних ознак, та будь-яке відхилення від стереотипу сигналізує про неприродний характер спілкування.

Основою вивчення мовної особистості є дискурсивні практики, які пояснюються низкою причин. Серед них традиційно виокремлюють національну маркованість та низку універсальних особливостей, завдяки яким відбувається міжкультурна комунікація. По-перше, вони є національно маркованими, по-друге, вони мають низку універсальних особливостей, завдяки чому реалізується міжкультурна комунікація. Дискурс включає такі виміри:

- 1) мовознавчий (використання мови);
- 2) пізнавальний (передача знань, уявлень, інформації);
- 3) інтерактивний, який віддзеркалює взаємодію суб'єктів мовної діяльності у соціальних ситуаціях) [54, с. 1-34].

З теоретичним осмисленням поняття «мовна особистість» тісно пов'язана проблема дослідження і створення мовного портрета.

Термін «мовний портрет» репрезентовано низкою наукових інтерпретацій у лінгвістиці. Зазвичай, мовним портретом називають сукупність характеристик, які входять до мовного іміджу особистості та реалізують її комунікативний потенціал в певний проміжок часу [31, с. 152].

Українська енциклопедія трактує поняття мовного портрета у ключі мовної характеристики (героїв) – мови дійових осіб художнього твору: «...художня виразність образу в реалістичному творі значною мірою залежить від умотивованості використаних автором стильових засобів, що створюють «мовний портрет» героя. \diamond Мовний портрет у реалістичному творі передбачає точність у відтворенні мовних особливостей того середовища, до якого належить зображувана дійова особа» [45, с. 361].

Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів описує мовний портрет в контексті зовнішніх ознак персонажу та його внутрішнього стану, який забезпечує цілісність художнього зображення, причому «...у мовному портреті виразну стилістичну роль грає художньо-словесна деталь» [46, с. 94].

В аспекті стилістики мовний портрет аналізує українська мовознавиця Л. Мацько: «Мовна особистість – це особистість конкретної людини, виражена в мові і через мову в її дискурсах, текстах» [28, с. 10].

Як зазначає Є. Кусько, мовний портрет створюється безпосередньо у вигляді розмови самого персонажа. Автор акцентує увагу на таких ключових компонентах, як-от: зв'язок виступу та характеру героя; один із засобів вербальної особливості – це розрізнення мови центральних героїв; прояв у виступі суспільної, висококласної та місцевої приналежності персонажа;

висловлювання гуманізму, суспільно-політичного рівня та ідейних позицій образу у його виступі; взаємозв'язок розвитку мови та образу героя [25, с. 26].

Український мовознавець Г. Сюта зазначає, що освоєння різних індивідуальних портретів, які взаємодіють з глибоким вивченням мови та жанру, їх творів та мовотворчої практики, є спробою помітити особливості покращення літературної мови на різних просторових та ідіостильових зрізах [43, с. 35-38].

Сюта пропонує власний висновок щодо викладу мовного портрета особи в контексті системного представлення визначальних параметрів, що включають:

- семантико-стилістичні доміанти індивідуального стилю;
- фіксують вплив доби, соціально-політичних умов, мовно-культурного середовища на ідіостиль;
- уможливають введення певної мовної особистості у хроніку літературної мови.

Вищезазначена інформація сприяє засвоєнню загальних (у діахронії) та індивідуальних (у синхронії) особливостей розвитку мови [44, с. 139].

У нашому дослідженні розуміємо мовний портрет як систему мовних засобів, яким певний індивідуум віддає перевагу в спілкуванні з метою здійснення впливу на аудиторію, при цьому використовуємо метод мовного портретування, що передбачає вибіркочу характеристику найбільш яскравих особливостей мовлення окремої мовної особистості, зокрема, президента США Джозефа Байдена. Не менш важливим компонентом є стратегічно-тактичний аспект мовного портрета, теоретичне підґрунтя якого висвітлюється у наступному пункті.

1.3. Стратегічно-тактична організація політичного наративу

Не підлягає сумніву той факт, що мова є найефективнішим інструментом комунікації. У процесі спілкування за допомогою мови індивідууми висловлюють свої думки, судження, переконання. Мова також допомагає визначити їм свою роль у суспільстві роль. Тому дослідження, присвячені

лінгвістичному та прагматичному аналізу комунікації, представників різних дискурсів, зокрема, політичного, завжди є актуальними.

Головною метою політичного дискурсу є вплив на масового адресата та заохочення його до необхідних дій, що досягається задіюванням певних стратегій і тактик, вербалізованих за допомогою мовних засобів. Дослідник Г. Брутян зазначає: «Слово має велику силу впливу на людей... Силу слова високо цінують ті, хто, розуміючи народну психологію, багато своїх ідей доводять до розуміння людей найкоротшим способом, використовуючи мовні засоби» [7, с. 63-64].

Зазначений вплив має на меті змінити поведінкові, когнітивні та емоційні установки реципієнта в політичній комунікації. Отже, важливим і значущим є дослідження стратегічно-тактичного аспекту мовної особистості політика, що передбачає розгляд у нашій роботі понять «стратегія» та «тактика».

Словник української мови визначає поняття «стратегія» наступним чином:

1. «Мистецтво підготовки і ведення війни та великих воєнних операцій;
2. Мистецтво суспільного і політичного керівництва масами, яке має визначити головний напрям їх дій, вчинків;
3. Спосіб дій, лінія поведінки кого-небудь» [39, с. 751].

У лінгвістичній літературі представлено розмаїття точок зору щодо поняття стратегії. Так, Т. Ван Дейк бере до уваги мету спілкування та структурування комунікативних дій. Його визначення стратегії асоціюється з планом дій, який вибудовується мовцем у відповідності до обраної мети [53, с. 63].

У підручнику «Основи комунікативної лінгвістики» (2004) українського вченого Ф. Бацевича, комунікативна стратегія окреслюється як «оптимальна реалізація інтенцій мовця для досягнення конкретної мети спілкування, тобто контроль та вибір дієвих кроків спілкування та їх глибокого видозмінення в конкретній ситуації» [6, с. 98].

У процесі комунікації стратегія імплементується за допомогою тактики. Словникова література наводить наступні значення тактики:

1. «Складова частина військового мистецтва, що включає теорію й практику підготовки, організації та ведення бою.
2. Сукупність прийомів і способів ведення суспільно-політичної боротьби.
3. Способи, прийоми досягнення певної мети; лінія поведінки когось.» [39, с. 25].

У прагматиці тактика зазвичай висвітлюється як розмаїття способів та прийомів, що відбирає комунікант з метою забезпечити вирішення певного завдання під час комунікації.

У нашій роботі осмислюємо стратегію як комплекс мовних дій, які зорієнтовані на досягнення комунікативної мети, а тактика є здійсненням низки комунікативних дій, що імплементують стратегії спілкування.

На сучасному етапі розвитку мовознавства проблема класифікації стратегій політичного дискурсу представлена у ряді робіт. Так, Л. Стрій виокремлює стратегії консолідації, самопрезентації та агітаційну в політичному наративі [42].

На думку І. Юшковець, політичний дискурсивний простір, зокрема ФРН, репрезентовано стратегіями державності; позиціонування країни; єдності; визнання провини; спадкоємності влади; позитивної самопрезентації [48, с. 23].

Наше дослідження ґрунтується на класифікації О. Яшенкової, що містить такі стратегії політичного дискурсу, як: самопрезентація, агітаційна, формування емоційного контролю, інформаційно-інтерпретаційна, аргументативна, маніпулювання, дискредитація, напад, самозахист тощо [49].

Висновки до розділу 1

Політичний дискурс – це багатоаспектний мовно-комунікативний феномен, який зорієнтований на чіткий соціокультурний сегмент, при цьому його прагматична семантика реалізується за допомогою різноманітних вербальних та невербальних засобів.

Поняття мовної особистості є ключовим в комунікативній лінгвістиці. Вчені наголошують на розмаїтті специфічних рис мовної особистості і пропонують класифікувати останню в залежності від критерія, на якому ґрунтується та чи інша типологія.

Мовний портрет імплементується як один із дескриптивних видів мовної особистості, що віддзеркалює певні лінгвістичні та екстралінгвістичні риси. На відміну від мовної особистості, яка реалізується в динамиці, мовний портрет є відображенням зазначених рис в певний часовий період.

В науковій літературі мовний портрет репрезентовано як ієрархію таких рівнів, як лексичний, мовно-культурний та психолінгвістичний.

У нашому дослідженні розглядаємо мовний портрет як систему мовних засобів, яким певний індивідуум віддає перевагу в спілкуванні з метою здійснення впливу на аудиторію. При цьому використовуємо метод мовного портретування, що передбачає вибірккову характеристику не тільки найбільш яскравих особливостей мовлення окремої мовної особистості, а й стратегічно-тактичну організацію політичної комунікації. Саме стратегії і тактики, втілені за допомогою мовних засобів різних рівнів, здійснюють вплив на адресата, що є головним завданням сучасного політика.

Вітчизняні та зарубіжні лінгвісти пропонують низку критеріїв, які слугують підґрунтям для виокремлення таких стратегій самопрезентації, формування емоційного контролю, дискредитації, маніпулювання та інших. Зазначені стратегії уможливають висвітлення мовного портрета політика в прагмативно-комунікативному аспекті.

РОЗДІЛ 2 СПЕЦИФІКА МОВНОГО ПОРТРЕТА ДЖО БАЙДЕНА

2.1. Особливості мовного портрета Джозефа Байдена на лексичному рівні

Невіддільну рису мовного портрета Джозефа Байдена на лексичному рівні складають термінологічні одиниці. Зауважимо, що лексична одиниця «термін» (у перекл. з лат. *terminus* «кордон, межа») являє собою «спеціальне слово або словосполучення, застосоване для позначення деякого поняття» [21, с. 636]. Термін на відміну від звичайної лексичної одиниці вживається на позначення лише одного об'єкта реальної дійсності, денотата, поняття, внаслідок чого терміни виокремлюють в особливу категорію мовних знаків.

Мовний портрет Байдена репрезентовано лексичними одиницями суспільно-політичної, медичної, воєнної, економічної та юридичної термінологічних систем, відсоткове співвідношення яких зображено на рис. 2.1.:

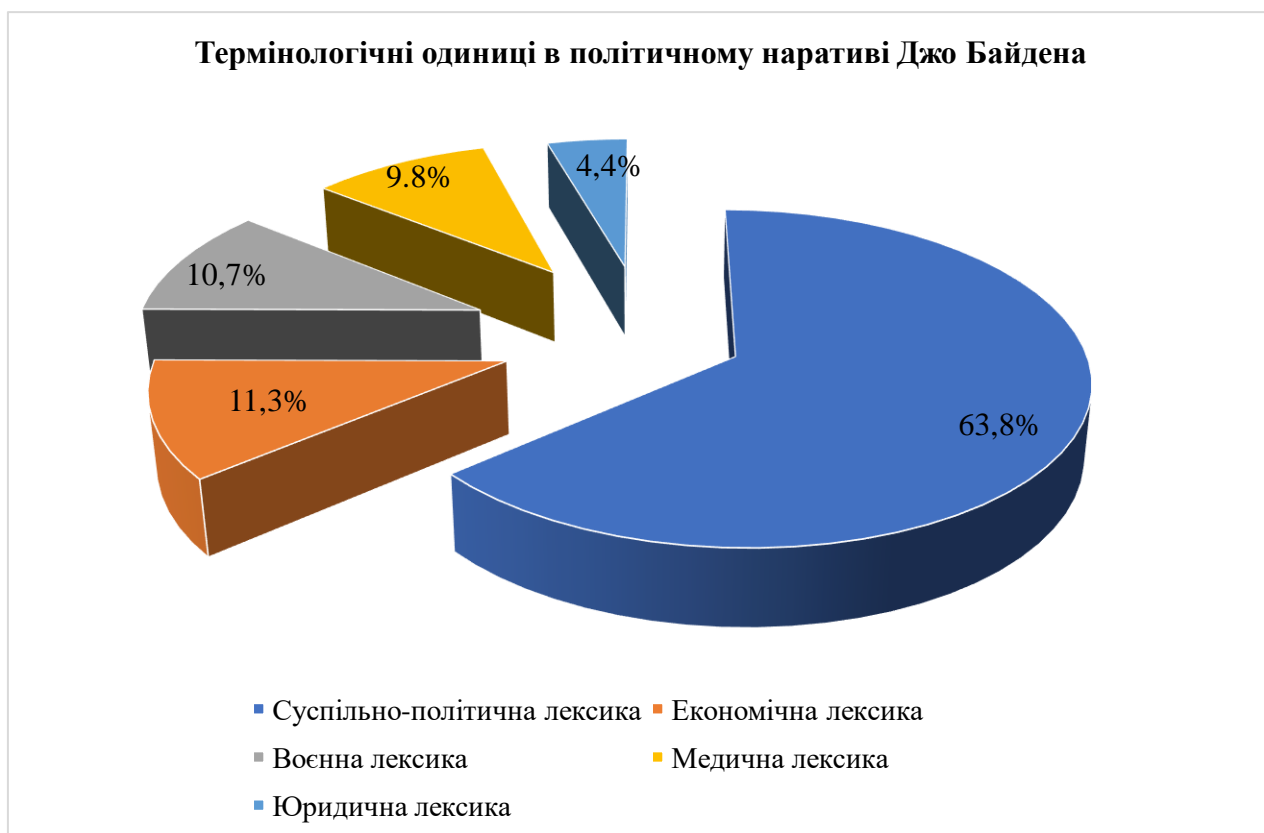

Рис. 2.1. Відсоткове співвідношення суспільно-політичної, медичної, воєнної, економічної та юридичної термінологічних систем

Домінуювальну частину мовного портрета Джо Байдена в лексичному аспекті складає суспільно-політична термінологія. У найбільш загальному розумінні суспільно-політична лексика репрезентована номінативним одиницями, «...які позначають реалії життя суспільства, політичні явища, а також слугують для вираження світоглядної та ідеологічної позиції індивіда» [24, с. 135].

Дослідниця Л. Туровська зазначає: «Суспільно-політична термінологія – історично сформована сукупність термінів, що виражає систему політичних понять і призначена забезпечувати специфічні потреби спілкування у сфері політичної науки та практики» [45, с. 34].

В аспекті термінологічної лексики Байден віддає перевагу широковживаним суспільно-політичним термінам, значення яких відоме пересічному носію мови. Наприклад:

*Democracy cannot survive when one side believes there are only two outcomes to an **election**: either they win or they were cheated* (120);

*Tonight, we meet as **Democrats, Republicans, and Independents**. But most importantly as **Americans*** (117);

*And if we are to advance **liberty and justice**, we need to secure the border and fix the **immigration system*** (117).

За тематичною спрямованістю в суспільно-політичній термінології, яку вживає Джо Байден у промовах та інтерв'ю, виокремлюємо лексику, що називає абстрактні поняття, терміни філософії, політології, політики, ідеології, які виконують узагальнюючу функцію та формують поняття про клас предметів, зокрема:

*My fellow Americans –tonight, we have gathered in a sacred space – the citadel of our **democracy*** (117);

*We have fought for **freedom**, expanded **liberty**, defeated **totalitarianism** and **terror*** (117);

*Provide a pathway to **citizenship** for Dreamers, those on temporary status, farm workers, and essential workers* (117).

До наступної групи належать найменування соціуму, влади та відношень між ними, що виконують дефінітивну функцію:

*I had hoped, when I became **President**, I would not have to do this again. Another **massacre**. Uvalde, Texas (119);*

*We are the only **nation** on Earth that has always turned every **crisis** we have faced into an opportunity (117).*

Для мовного портрета Байдена також притаманна група, представлена термінологічними системами законодавчої, виконавчої, судової влади та інституційного устрою. Наприклад:

*Tonight. I call on the **Senate** to: Pass **the Freedom to Vote Act**. Pass the **John Lewis Voting Rights Act**. And while you're at it, pass **the Disclose Act** so Americans can know who is funding our **elections** (117);*

*One of the most serious constitutional responsibilities a President has is nominating someone to serve on the United States **Supreme Court** (117);*

*We're putting in place dedicated **immigration judges** so families fleeing **persecution** and violence can have their cases heard faster (117);*

*That's why **immigration reform** is supported by everyone from **labor unions** to religious leaders to the **US Chamber of Commerce** (117).*

Зауважимо, що в нашому дослідженні не ідентифіковано випадків, коли Джозеф Байден послуговується лексемами, які зрозумілі лише для вузького кола політиків та фахівців, наприклад: *abolitionism, plebiscites, behaviorism* тощо.

Мовний портрет Байдена також сформовано за допомогою лексичних одиниць економічної терміносистеми, що зумовлюється необхідністю вирішення урядом США проблем, які пов'язані зі кризою не тільки в США, а й у світі:

*I ask Democrats and Republicans alike: Pass my **budget** and keep our neighborhoods safe (117);*

*By the end of this year, **the deficit** will be down to less than half what it was before I took office. The only president ever to cut **the deficit** by more than one trillion dollars in a single year (117);*

*The Russian **stock market** has lost 40 percent of its value and **trading** remains suspended. Russia's economy is reeling, and Putin alone is to blame (117);*

*That's why I've proposed closing loopholes so the very wealthy don't pay a lower **tax rate** than a teacher or a firefighter (117);*

*And while you're at it, confirm my nominees to **the Federal Reserve**, which plays a critical role in fighting **inflation** (117);*

*My plan will not only lower costs to give families a fair shot, it will lower **the deficit** (117).*

Політичний дискурс президента США Джо Байдена містить значну кількість медичних термінів. Зазначимо, що медичні термінологічні одиниці складають один із найбільш специфічних лексичних прошарків мови. Через свої словотвірні, структурні, семантичні та стилістичні особливості вони в значному ступеню відрізняються від суспільно-політичної лексики та займають особливе місце в лексичній системі мови.

Представленість лексики медичного спрямування в політичному дискурсі американського президента, насамперед, пояснюється нагальною необхідністю боротьби з важкими наслідками розповсюдження хвороби *COVID-19*, яка почалась як спалах у місті Ухань та швидко перетворилася в пандемію. Визнання Всесвітньою організацією охорони здоров'я надзвичайної ситуації з пандемією коронавірусу в міжнародному масштабі, і в тому числі в Сполучених Штатах Америки, зумовлює пошук Байденем та його урядом стратегій і заходів боротьби з коронавірусною хворобою.

Ілюстративним матеріалом слугують наступні випадки вживання політиком медичних термінів, які створюють тематичне поле «Хвороба *COVID-19*»:

*...we are in the battle against **COVID-19** (113);*

*...we can and we will turn the tide on **COVID-19** (113);*

*The highly contagious **Delta variant** that I began to warn America about back in July spread in late summer like it did in other countries before us (113);*

*First, we must increase **vaccinations** among the unvaccinated with new **vaccination requirements** (113);*

*This is a **pandemic of the unvaccinated** (113);*

*Last month, our top government doctors announced an initial plan for **booster shots for vaccinated Americans**. They believe that **a booster** is likely to provide the highest level of protection yet (113).*

Непоодинокими в політичному дискурсивному просторі Джозефа Байдена є випадки вживання лексичних одиниць медичної спрямованості в одному висловлюванні. Так, у президентській промові від 9 вересня 2021 року політик оперує низкою назв захворювань, лікування яких є не менш важливим завданням уряду США в умовах сьогодення. Проте вирішенню зазначеної проблеми перешкоджають натовпи пацієнтів, які вчасно не подбали про вакцинацію або навіть відмовляються від неї:

*The **unvaccinated** overcrowd our hospitals, are overrunning **the emergency rooms** and intensive care units, leaving no room for someone with a **heart attack**, or **pancreatitis**, or **cancer** (113);*

***Cancer** is the #2 cause of death in America second only to **heart disease** (113).*

У процесі дослідження політичного мовлення Джо Байдена було ідентифіковано спорадичні випадки одночасного комбінування медичної, військової та юридичної термінології. Наприклад:

*Being the father of **an Army major** who served for a year in Iraq and, before that, was in Kosovo as a U.S. **attorney** for the better part of six months in the middle of a war – when he came home after a year in Iraq, he **was diagnosed**, like many, many coming home, with an aggressive and lethal **cancer of the brain** – who we lost (112).*

Окрім суспільно-політичної та медичної термінології мовний портрет Джо Байдена представлено значною кількістю військових термінологічних одиниць, які віддзеркалюють сучасну кризову ситуацію в деяких країнах, зокрема, в Україні, Афганістані тощо. Військовий термін традиційно визначають як спеціальне слово або словосполучення, яке використовується на позначення поняття в галузі військової справи (військової техніки, науки, діловодства тощо.

Вживання політиком військових термінів, які схарактеризовують мовний портрет в лексичному аспекті, ідентифіковано у політичних промовах Байдена від 24 лютого та 26 березня 2022 року з приводу віроломного нападу Росії на Україну та необхідності всебічної підтримки українського народу:

*I've worked with Russian leaders for decades. I sat across the negotiating table going all the way back to Soviet Premier Alexei Kosygin to talk **arms control** at the height of the Cold War (118);*

*I refuse to believe that you welcome the killing of innocent children and grandparents or that you accept hospitals, schools, maternity wards that, for God's sake, are being pummeled with Russian **missiles and bombs**; or cities being surrounded so that civilians cannot flee; supplies cut off and attempting to starve Ukrainians into submission (118);*

*In the years before the invasion, we, America, had sent over \$650 million, before they crossed the border, in **weapons** to Ukraine, including **anti-air and anti-armor equipment** (118);*

*Since the invasion, America has committed another \$1.35 billion in **weapons and ammunition** (118).*

Занепокоєння політиком через ситуацію в іншій країні, Афганістані, віддзеркалено, наприклад, у промовах від 8 липня та 16, 26 серпня 2021 року:

*I've instructed **the military**, whatever they need – if they need additional force – I will grant it. But **the military** – from the **Chairman of the Joint Chiefs, the Joint Chiefs, the commanders in the field** – have all contacted me one way or another, usually by letter, saying they subscribe to the mission as designed to get as many people out as we can within the timeframe that is allotted (112);*

*I've been engaged all day and in constant contact with **the military commanders** here in Washington, the Pentagon, as well as in Afghanistan and Doha (112);*

*On the tactical questions of how to conduct an evacuation or a war, I gather up all the **major military personnel** that are in Afghanistan – **the commanders**, as well as **the Pentagon** (112);*

*I personally rejected a recommendation to hold **Bagram Air Force Base** (112).*

Як бачимо, військова термінологія, що формує мовний портрет Джозефа Байдена, вживається на позначення понять, що безпосередньо асоціюються зі збройними силами, військовими рангами, локаціями, обладнанням, засобами ведення озброєної боротьби. Широке вживання політиком у мовленні термінологічних одиниць військової спрямованості відображає не тільки сучасну кризисну ситуацію в ряді країн, а й напруги, яка існувала в часи так званої «холодної війни».

Представленість термінології в мовному портреті Джозефа Байдена свідчить про намагання політика забезпечити ефективність його спілкування з аудиторією. Використання президентом США термінологічних лексичних одиниць сприяє кращому розумінню сутності питання, що обговорюється, зменшує втрати у сприйнятті та засвоєнні інформації учасниками комунікативної діяльності, адже зазвичай термінам, як зазначалось вище, притаманна однозначність й точність.

Мовний портрет президента США також представлено багаточисельними словами та словосполученнями з оцінною семантикою, які представлені в мові двома основними типами: загальнооцінним та частковооцінним. Перший тип реалізується прикметниками *хороший* та *поганий*, а також їх синонімами. Другий тип представлено лексичними одиницями, які оцінюють окремий аспект об'єкту, зокрема, сенсорний, сублімований та раціоналістичний типи.

З метою висвітлення сучасного іміджу Росії на світовій арені, наприклад, Джо Байден активно використовує ряд слів негативної семантики:

*Rather than breaking Ukrainian resolve, Russia's **brutal** tactics have strengthened the resolve* (118);

*In the face of a **cruel** and **brutal** system of government, it was a message that helped end the Soviet **repression** in the Central land and Eastern Europe 30 years ago* (118);

*Putin has the gall to say he's "**de-Nazifying**" Ukraine. It's a **lie**. It's just **cynical**. He knows that. And it's also **obscene*** (118).

Використання лексичних одиниць *brutal, cruel, repression, de-Nazifying, a lie, cynical, obscene*, що належать до зони «мінус», відбивають індивідуальне негативне ставлення президента до країни-агресора в контексті дихотомії «свій-чужий».

У ряді політичних виступів Байден звертається до аудиторії з метою окреслити актуальність теми ковіду та його наслідків, причому також активно використовуються мовні засоби негативної оцінки:

*And to make matters worse, there are elected officials working to **undermine** the fight against COVID-19. Instead of encouraging people to get vaccinated and mask up, they're ordering mobile **morgues** for the unvaccinated **dying** from COVID in their communities. This is totally **unacceptable*** (113).

Така висока ступінь негативізму, з якою описуються наслідки пандемії, вибір та вибудова Байденом в політичному висловлюванні оцінного лексичного матеріалу – *worse, to undermine, morgues, dying, unacceptable*, здійснює вплив на адресанта, якій має зрозуміти серйозність ситуації з пандемією *COVID*.

В іншому епізоді Байден акцентує увагу аудиторії на тому, що незважаючи на введення урядом масштабної програми вакцинації, значна частина населення нехтує його спробами покласти кінець захворюванню:

*This is a **pandemic** of the unvaccinated. And it's caused by the fact that despite America having an **unprecedented** and **successful** vaccination program, despite the fact that for almost five months free vaccines have been available in 80,000 different locations, we still have nearly 80 million Americans who **have failed** to get the shot* (113).

*Many of us are **frustrated** with the nearly 80 million Americans who are still not vaccinated, even though the vaccine is **safe, effective, and free*** (113).

З метою зосередження уваги слухача на успішних результатах вакцинації Джо Байден використовує частковооцінну позитивну лексику *unprecedented, successful, effective*, що контрастує з лексичними одиницями негативної оцінки *pandemic, fail, frustrated*. Слова з такою різко негативною конотацією слугують

виграшним маніпулятивним фоном, на якому демонструються успіхи уряду США в боротьбі з *COVID-19*.

Наступні приклади також слугують ілюстрацією використання контрасту оцінних лексичних одиниць з метою впливу на аудиторію:

Another massacre. Uvalde, Texas. An elementary school. Beautiful, innocent second, third, fourth graders. And how many scores of little children who witnessed what happened see their friends die as if they're on a battlefield, for God's sake. They'll live with it the rest of their lives (119);

Throughout our history, America has often made the greatest progress coming out of some of our darkest moments, like you're hearing in that bullhorn (120).

Шляхом нанизування лексем *massacre, beautiful, innocent, die, a battlefield, the greatest progress, darkest* створюють нагромадження лексичних одиниць оцінного контрастного змісту.

Окрім лексем з оціночною тематикою, мовний портрет Джозефа Байдена також представлено високою, урочистою лексикою, яка в академічній літературі традиційно розглядаються як слова та словосполучення із властивістю продукувати «урочисті та емоційно-піднесені» значення. Наприклад, інавгураційна промова новообраного президента США від 20 січня 2021 року містить ряд лексичних одиниць урочистої та емоційно-експресивної тональності, які входять до складу мовного портрета Байдена:

My distinguished guests, my fellow Americans. This is America's day. This is democracy's day. A day of history and hope, of renewal and resolve. Through a crucible for the ages, America has been tested anew and America has risen to the challenge. Today we celebrate the triumph not of a candidate but of a cause, a cause of democracy (104).

Лексика *distinguished, a crucible, the triumph*, яка має конотацію «піднесений» в цьому прикладі, не тільки виступає стилістичним маркером жанру інавгураційної промови, а й сприяє створенню текстової модальності й тональності, поєднуючи такі риси, як образність, піднесеність, емоційність, тим самим здійснюючи максимальний вплив на реципієнта. Політик обирає зазначені

лексеми з метою створення урочистої атмосфери спілкування з аудиторією та засвідчення суспільної значущості, важливості історичного моменту перемоги демократичної партії на виборах.

Характерною рисою мовного портрета, який створюється Джо Байденом в політичному дискурсивному просторі, є також використання мовних кліше. Зауважимо, що в науковій літературі вітчизняні мовознавці оперують такими термінологічними одиницями, як «канцелярський вислів-кліше» «стійке сполучення слів» та ін. [14; 30; 41].

Аналіз ілюстративного матеріалу дослідження уможлиблює виокремлення загальномовних та образних кліше в політичному дискурсі американського президента.

Загальномовні кліше в політичному мовленні американського політика представлено кліше-волевиявлення. Наприклад:

***This is important to everyone**, particularly for a parent or a child—with a child not old enough to be vaccinated. You'll be able to test them at home and test those around them* (113);

*Well, it's a large conflict already. The way **we're going to assure** it's not going to spiral to a larger conflict is by providing all the forces needed in the Eastern European nations that are members of NATO* (116).

Політичні кліше *this is important to everyone, we're going to assure* не несуть значного емоційного навантаження, проте акцентують увагу аудиторії на модальності повідомлення Джо Байдена.

Наступним видом, що формує мовний портрет політика, є кліше структурування думок, які сприяють систематизації меседжу в свідомості адресанта:

***First**, Europe must end its dependence on Russian fossil fuels... And **second**, we have to fight the corruption coming from the Kremlin to give the Russian people a fair chance... And **finally**, and most urgently, we maintain absolute unity —we must — among the world's democracies* (118);

*First of all, there's no doubt that when a major nuclear power attacks and invades another country that the world is going to respond and markets are going to respond all over the world. So, there's no doubt about that, **number one** (116);*

***Number two**, the notion that this is going to last for a long time is highly unlikely, as long as we continue to stay resolved in imposing the sanctions we're going to impose on Russia, period (116).*

У такий спосіб, за допомогою паратентичних клішованих елементів *first, first of all, second, number one, number two, finally* Джо Байден полегшує сприйняття власного мовлення реципієнтом.

Схожу функціональну спрямованість має ряд словосполучень, до складу яких входить прикметник *clear*, наприклад:

*And **I want to be clear**: The United States is not doing this alone (116);*

*As **I made crystal clear**, the United States will defend every inch of NATO territory with the full force of American power (116);*

*The reason we **wanted to make clear** is their movement on Ukraine: Don't even think about moving on one single inch of NATO territory (118);*

*Now, I know there's been some confusion about boosters. So, **let me be clear**: Last month, our top government doctors announced an initial plan for booster shots for vaccinated Americans (113).*

Мовний портрет Байдена також репрезентовано стандартними кліше, які не тільки полегшують процес сприйняття його думок, а й віддзеркалюють загальну мовну картину. Наприклад:

*The fifth piece of my plan is protecting our **economic recovery**. Because of our vaccination program and the American Rescue Plan, which we passed early in my administration, we've had record job creation for a new administration, **economic growth** unmatched in 40 years. We cannot let unvaccinated do this progress – undo it, turn it back. So tonight, I'm announcing additional steps to strengthen our **economic recovery** (113);*

*That's a program that's going to allow **small businesses** to borrow up to \$2 million from the current \$500,000 to keep going if COVID-19 impacts on their sales (113);*

*I'll also be taking additional steps to help **small businesses** stay afloat during the pandemic (113).*

Кліше *economic growth, economic recovery, small businesses* є актуальними стереотипами, які відбивають дійсність американського суспільства на сучасному етапі розвитку, зокрема, економічний сектор. Байден намагається у вигідному світлі окреслити економічну політику демократичної партії та нав'язати електорату думку, що саме демократи дбають про добробут як країни, так і кожного пересічного громадянина.

У політичній промові у Варшаві від 26 березня 2022 року, присвяченій підтримці Україні, Джо Байден неодноразово вживає клішоване словосполучення *the rule of law*:

*And their brave resistance is part of a larger fight for essential democratic principles that unite all free people: **the rule of law**; free and fair elections; the freedom to speak, to write, and to assemble; the freedom to worship as one chooses; freedom of the press (118);*

*Over the last 30 years, the forces of autocracy have revived all across the globe. Its hallmarks are familiar ones: contempt for **the rule of law**, contempt for democratic freedom, contempt for the truth itself (118);*

*American democracy only works only if we choose to respect **the rule of law** and the institutions that were set up in this chamber behind me, only if we respect our legitimate political differences (120);*

*Look, folks, now it's up to all of us – to «We the People» – to stand for **the rule of law**, to preserve the flame of democracy, to keep the promise of America alive (115);*

*Republicans do not respect the Constitution. They do not believe in **the rule of law** (120).*

Не є дивним той факт, що зазначене кліше доволі активно використовується Байденом, адже тема рівності кожного перед законом,

виявляється актуальною для сучасного політикуму. Отже, у такий спосіб політик акцентує увагу аудиторії на значущості закону в житті будь-якого суспільства, закріплюючи у свідомості реципієнта важливі суспільні стереотипи.

2.2. Колоквілізація мовного портрета Джо Байдена

Слід зазначити, що останнім часом у дискурсі політиків спостерігається зростаюча тенденція використання колоквіалізмів (*colloquialisms*) або розмовної лексики. В цьому аспекті політичне мовлення Джозефа Байдена не є виключенням.

Зауважимо, що розмовна лексика складає один із трьох прошарків словникового запасу англійської мови. Зі свого боку, вона підрозділяється на загальну розмовну лексику (сленг, жаргонізми, діалектизми, вульгаризми, професіоналізми та розмовні утворення). Також в розмовній лексиці виокремлюють «низькі» колоквіалізми та колоквіалізми, притаманні літературному стандарту.

Колоквіалізм в англофонній словниковій літературі витлумачується як слово чи словосполучення, яке обмежується використанням у неформальному спілкуванні [65]. На думку багатьох дослідників, звернення політиків до зазначеної лексики пов'язано із значним зниженням ролі жорсткої регламентації, яка визначала чітке дотримання мовних, жанрових, композиційних, етичних та інших норм. Необхідно також констатувати, що розвиток сучасної політичної ситуації супроводжується різким зіткненням полярних політичних позицій, що зумовлює агресивну поведінку учасників політичної комунікації та відсутність компромісу при висловленні власної думки.

Серед колоквіалізмів, які Джо Байден вживає в політичному мовленні, вважаємо за можливе виділити такі групи: лексичні одиниці, вжиті на позначення осіб та їх якісних характеристик; лексичні інтенсифікатори; фразові дієслова; скорочення; вигуки; лексика, яка репрезентована спрощеними граматичними структурами.

Активне проникнення в політичний дискурс американського президента колоквиалізмів першої групи демонструють наступні ілюстративні приклади:

*Look, **folks**, now it's up to all of us – to «We the People» – to stand for the rule of law, to preserve the flame of democracy, to keep the promise of America alive (115);*

*And, **folks**, it is within our power, it's in our hands – yours and mine – to stop the assault on American democracy (120);*

*Look, **folks**, all my colleagues I serve with in the House and the Senate up here, we all understand the world is watching (104).*

Як бачимо, прошарок розмовної лексики в політичній комунікації Джо Байдена репрезентовано вокативною формою іменника у множині *folks*, який, за Оксфордським словником, визначається наступним чином: (*especially in North American English*) [*plural*] (*informal*) *people in general* [там само].

Мовний портрет політика також представлено таким колоквиалізмом, як *kids* – (*informal*) *a child or a young person* (*informal*) *a child or young person* [там само]:

*My plan also increases testing, protects our economy, and will make our **kids** safer in schools (113);*

*I didn't have to speak the language or understand the language to feel the emotion in their eyes, the way they gripped my hand, and little **kids** hung on to my leg, praying with a desperate hope that all this is temporary; apprehension that they may be perhaps forever away from their homes, almost with debilitating sadness that this is happening all over again (118).*

У наступному прикладі, окрім колоквиалізму *folks*, Джо Байден вживає лексичну одиницю *guts* ([*plural*] (*informal*) *the courage and strength of mind that it takes to do something difficult or unpleasant*) [там само], на позначення мужності та сміливості американського народу. яка також слугує індикатором переходу політика на більш неформальне, інтимізоване спілкування з аудиторією:

*And think about it, **folks**. I think it's important – I know the American people have a lot of **guts** (117).*

Про колоквілізацію портрета Джо Байдена також свідчить вживання лексичної одиниці **okay**, яка притаманна спілкуванню у повсякденному житті:

*But I want you to know that we are going to be **okay** (117);*

***Okay**, thank you all very much. Thank you (118);*

*I saw tears in many of the mothers' eyes as I embraced them; their young children – their young children not sure whether to smile or cry. One little girl said, "Mr. President" – she spoke a little English – "is my brother and my daddy – are they going to be **okay**? (118).*

Наступні дискурсивні епізоди містять такі групи мовних засобів, як лексичні інтенсифікатори, фразові дієслова, скорочення, які свідчать про нон-інституційні елементи в політичному дискурсі Байдена:

*But now the entire world sees clearly what Putin and his Kremlin – and his Kremlin allies **are really all about** (116);*

*We've cut off Russia's largest bank – a bank that holds more than one third of Russia's banking assets by itself – **cut it off** from the US financial system (116);*

*Between our actions and those of our Allies and partners, we estimate that we'll **cut off** more than half of Russia's **high-tech imports** (116);*

*This will enable NATO's **high-readiness forces** to deploy and – when and where they're needed to protect our NATO Allies on the eastern boundaries of Europe (116).*

Незважаючи на інституційний характер політичного мовлення Джо Байден використовує вигуки, які також засвідчують тенденцію колоквілізації мовного портрета політика. Наприклад:

*This is going to take time. It's not going to occur – he's going to say, «**Oh my God**, these sanctions are coming. I'm going to stand down» (116);*

*I refuse to believe that you welcome the killing of innocent children and grandparents or that you accept hospitals, schools, maternity wards that, **for God's sake**, are being pummeled with Russian missiles and bombs; or cities being surrounded so that civilians cannot flee; supplies cut off and attempting to starve Ukrainians into submission (118);*

***For God's sake**, this man cannot remain in power (118).*

На нашу думку, введення президентом США в політичний дискурс колоквіальної лексики пояснюється його бажанням елімінувати дистанцію в спілкуванні з пересічним громадянином та намаганням «бути ближче до народу».

Проте не менш значущий фактор – мовна економія та спроби політика знайти найбільш дієву й ефективну форму впливу на аудиторію, про що свідчать наступні дискурсивні фрагменти, в яких вживаються спрощені граматичні форми:

We'll also expand – expand free testing at 10,000 pharmacies around the country. And we'll commit – we're committing \$2 billion to purchase nearly 300 million rapid tests for distribution to community health centers, food banks, schools, so that every American, no matter their income, can access free and convenient tests. This is important to everyone, particularly for a parent or a child – with a child not old enough to be vaccinated. You'll be able to test them at home and test those around them (113);

*Well, if he did move into NATO countries, he will be involved –we will be involved. The only thing that I'm convinced of is: If we **don't** stop now, **he'll** be emboldened. If we **don't** move against him now with these significant sanctions, he will be emboldened* (116);

We've aimed at the heart of Russia's economy by stopping the imports of Russian energy to the United States (118).

Вживання спрощених граматичних форм надає мовленню Джо Байдена динамічності, невимушеності, робить його «живим», а також уможливорює налагодження контакту з аудиторією, яка також використовує скорочення й спрощення у власному повсякденному спілкуванні.

Серед інших мовних засобів, які засвідчують колоквілізацію сучасного політичного мовлення Джо Байдена, необхідно акцентувати увагу на хеджах – мовних одиницях, які пом'якшують ілюквативну силу висловлювання адресанта або засвідчують те, що останній частково зменшує свою відповідальність за зміст повідомлення. Як зазначає К. Хайленд, «хеджі – це будь-які мовні засоби, які

використовуються з метою демонстрації бажання адресанта не висловлювати категорично впевненість продуцента відносно істинності пропозиційного власного висловлення» [61, с. 251].

Зауважимо, що феномен хеджування набуває значного наукового інтересу серед лінгвістів наприкінці ХХ століття. Так, Л. Заде починає досліджувати хеджі (у перекл. з англ. *hedges* «перешкода») як певні лексичні одиниці в контексті теорії нечітких множин (*fuzzy sets theory*), спираючись на логіку та семантику. На його думку, хеджі повинні використовуватися в тому випадку, коли виникає потреба формулювання поняття, віддаленого від прототипу [73, с. 338-353].

Пізніше вивченням поняття хеджування займається один із засновників соціолінгвістики У. Вайнрайх. У роботі *On the Semantic Structure of English* (1963) він використовує термінологічну одиницю «металінгвістичний оператор» та стверджує, що кожна мова має свою власну систему метаоператорів, зокрема, в англійській мові такими є лексичні одиниці *true, so-called, real* та ін. [69].

У науковий обіг поняття хеджування (*hedging*) вперше вводиться Дж. Лакоффом у роботі *Hedges: A Study in Meaning Criteria i Logic of Fuzzy Concept* (1973), в якій вчений акцентує увагу на логічних ознаках таких лексичних одиниць, як : *in a manner of speaking, largely, rather* та інших. Лакофф акцентує увагу на прагматичному, семантичному та когнітивному аспектах хеджування, проте поза увагою лінгвіста залишається його комунікативна функція. Він зазначає, що хеджі – це слова, значення яких імпліцитно передають певну невизначеність та пом'якшують висловлювання, сигналізуючи при цьому про його неточність, некатегоричність» [63, с. 471].

Дослідник Б. Фрейзер розглядає хеджі в світлі теоретичних положень про ввічливість. У процесі спілкування, на його думку, комуніканти схильні завуальовувати категоричну стверджувальність своїх висловлювань, що досягається шляхом використання таких хеджів, як *kind of, to some extent, somewhat, quite, more or less, almost* тощо. Вони виявляються ефективним

засобом прояву ввічливого ставлення до співрозмовника та поваги до його індивідуального простору [59, с. 342].

Задекларовані вченими характеристики хеджів, відіграють важливу й значущу роль в політичному спілкуванні Джо Байдена, адже вони сприяють набуттю політичною комунікацією неформального, інтимізованого, дружнього спілкування, в якому політик виявляє повагу до індивідуального простору кожного представника аудиторії.

Особливо поширеним в політичній комунікації президента США є хедж *well*. У наступному дискурсивному епізоді Джо Байден звертається до аудиторії з нагальною порадою щодо необхідності вакцинації батьків, підлітків віком від 12 та тих, хто доглядає за дітьми, у разі, якщо сім'я має малолітніх дітей. Розуміючи категоричність власного висловлювання, політик використовує хедж *well* у функції дімініюатива з метою зменшення ступеню безумовності та рішучості такої поради:

What about children under the age of 12 who can't get vaccinated yet? Well, the best way for a parent to protect their child under the age of 12 starts at home. Every parent, every teen sibling, every caregiver around them should be vaccinated (113).

Схожою є функція хеджа *well* у наступному дискурсивному епізоді. Байден вочевидь незадоволений кількістю вакцинованих у країні, які очікують на схвалення Федеральної адміністрації США з контролю над продуктами харчування та ліками, проте політик зменшує категоричність своєї сентенції за допомогою лексичної одиниці *well*:

First, we must increase vaccinations among the unvaccinated with new vaccination requirements. Of the nearly 80 million eligible Americans who have not gotten vaccinated, many said they were waiting for approval from the Food and Drug Administration – the FDA. Well, last month, the FDA granted that approval (113).

Іншими прикладами, які ілюструють тенденцію Джо Байдена використовувати дискурсивні маркери, що схарактеризовують неформальне спілкування, є наступні:

Well, it's a large conflict already. The way we're going to assure it's not going to spiral to a larger conflict is by providing all the forces needed in the Eastern European nations that are members of NATO (116);

Well, if he did move into NATO countries, he will be involved – we will be involved (116).

Маркером колоквілізації мовного портрета Джо Байдена також виступає хедж-філер *you know*, проте його вживання в аспекті функціональності пов'язано, на наш погляд, з намаганням політика максимально сигналізувати аудиторії про обізнаність та розуміння різноманітних проблем як аудиторією, так і ним, а також продемонструвати своє бажання про взаємодію та готовність до співробітництва з виборцем у вирішенні проблемних питань:

You know, we're taking active steps to bring down the costs. And American oil and gas companies should not – should not exploit this moment to hike their prices to raise profits (116);

You know, in our sanctions package, we specifically designed to allow energy payments to continue (116);

You know, I wonder, how will January 6th come to be remembered in the years ahead? (115).

Як бачимо, феномен колоквілізації є притаманним політичному мовленню Джо Байдена та відрізняється розмаїттям мовних засобів різних рівнів, які використовуються політиком і сприяють формуванню його мовного портрета в умовах сьогодення.

2.3. Синтаксичний повтор у політичному наративі Джозефа Байдена

Слід зазначити, що повтор являє собою одну з характерних рис мовного портрета Джо Байдена.

Зважаючи на поширеність та різноманіття мовної презентації, повтор як лінгвістичний феномен є предметом наукового інтересу представників різних галузей філологічних знань, зокрема: літературознавства, риторики, прагматики, стилістики, синтаксису, лінгвістики тексту.

Приєм повтору набув широкої популярності серед рекламодавців, ораторів, священників, політичних діячів, адже, акцентуючи увагу аудиторії на певних ключових словах, повтор здійснює вплив на неї та є одним із поширених засобів мовного маніпулювання.

За Сучасним лінгвістичним словником Анатолія Загнітко, повтор – це «стилістична фігура, фігура мовлення, що являє собою повторення послідовності звуків, слів, словосполучень в одному висловленні для виділення певних думок, фраз, деталей в описах, для посилення виражально-зображальних потенцій мови... Повторюватися можуть і цілі вислови» [20, с. 562].

Як бачимо з наведеного вище визначення, повтор є багаторівневим мовним засобом, проте у нашій роботі зосереджуємо увагу на лексичному та синтаксичному різновидах повтору.

У різних дослідженнях лексичний повтор визначають як простий повтор слова та словосполучення; відтворення значення слова за допомогою різних лексем; дослівне, або формальне та смислове відтворення лексичної одиниці. За позиційним критерієм повторювального сегмента в реченні виокремлюють ініціальний та фінальний типи простого лексичного повтору, в залежності від дистанції між сегментами, що повторюються, розрізняють контактний та дистантний підвиди лексичного повтору.

Серед найбільш поширених фігур синтаксичного паралелізму зазвичай виокремлюють анафору, епіфору, епанафору або анадиплосис та фреймінг.

Анафора – стилістична фігура, яка утворюється повторенням мовних одиниць на початку речення.

Епіфора – стилістична фігура, яка утворюється повторенням мовних одиниць в кінці речення.

Епанафора або анадиплосис – стилістична фігура, яка зв'язує повтором окремого слова або словосполучення кінець попередньої мовної одиниці з початком наступної.

Фреймінг (кільцевий повтор) – стилістична фігура, в якому слово чи фраза, які стоять на початку висловлювання, повторюються в кінці речення або

сміслової групи. Фреймінг доволі часто зустрічається в довгих абзацах, де ініціальна фраза повторюється в кінці того ж абзацу.

З метою висвітлення важливої та значущої ролі повтору в політичному наративі Джо Байдена було проаналізовано лише його одну промову, проте вона нараховує більше 50 ілюстративних прикладів використання простого лексичного та синтаксичного повторів, які є характерною особливістю мовного портрета американського політика.

Отже, 6 січня 2021 року президент виступив із заявою з нагоди річниці заворушень, спричинених прихильниками Дональда Трампа, які в жорсткій формі виявили свою незгоду з результатами виборів 2021 року. Промова містить низку простих дистантних повторів лексичних одиниць *real, facts, truth*, які асоціюються з поняттям демократії. Політик в емоційній формі згадує музу історії Клію, яка мала спостерігати за подією, що відбувалася вперше за двохсотлітню історію – озброєний напад на Капітолій та демократію :

*...over that door leading into the Rotunda – is a sculpture depicting Clio, the muse of history. In her hands, an open book in which she records the events taking place in this chamber below. Clio stood watch over this hall one year ago today, as she has for more than 200 years. She recorded what took place. **The real history. The real facts. The real truth. The facts and the truth** that Vice President Harris just shared and that you and I and the whole world saw with our own eyes (115).*

Ілокутивна риторика іншого фрагмента промови президента підсилюється як результат анафорізації частини розщепленого речення з уточнювальною обставиною місця – Капітолія, де багато років потому засідав перший президент США Авраам Лінкольн:

*I'm speaking to you today from Statuary Hall in the United States Capitol. **This is where** the House of Representatives met for 50 years in the decades leading up to the Civil War. **This is –on this floor – where** a young congressman of Illinois, Abraham Lincoln, sat at desk 191 (115).*

Політик намагається привернути увагу аудиторії до реальної погрози Конституції, яка відстоює демократичні цінності, про що свідчить повтор лексичних одиниць *attacked, Constitution* в наступному дискурсивному сегменті:

*Madam Vice President, my fellow Americans. To state the obvious, one year ago today, in this sacred place, democracy was **attacked** – simply **attacked**. The will of the people was under assault. **The Constitution –our Constitution** – faced the gravest of threats* (115).

Засобом повтору особового займенника *I* Байден фокусує увагу аудиторії на тому, що він як президент розуміє проблеми, якими переймаються демократичні сили в країні в умовах сьогодення та в змозі їх вирішити:

*Believe me, **I** know how difficult democracy is. And **I**'m crystal clear about the threats America faces. But **I** also know that our darkest days can lead to light and hope* (115).

Політичний наратив Байдена набуває більшої експресивності через фреймінг (кільцевий повтор), ускладнений анадиплосисом у наступному фрагменті промови. Засобом простого контактного повтору словосполучення *no election* та лексичної одиниці *the same* озвучується правда, про яку має дізнатися суспільство: результати виборів 2020 не були фальшованими:

*The Bible tells us that **we shall know the truth, and the truth shall make us free. We shall know the truth*** (115);

*The truth is that **no election – no election** in American history has been more closely scrutinized or more carefully counted* (115);

*Somehow, those results were accurate on **the same** ballot, but the presidential race was flawed? And on **the same ballot, the same day, cast by the same** voters* (115).

Лексичні повтори займенника *he*, словосполучення *a former president, defeated* у наступному фрагменті складають основу вибудови негативного образу Дональда Трампа, який відмовився прийняти результати виборів, після чого натовп увірвався до Капітолію в той момент, коли законодавці збиралися анонсувати перемогу Байдена. Чинний президент США підкреслює, що час Трампа сплинув, адже він є тим, який отримав поразку в результаті

демократичних виборів і спровокував подію, що стала ганебною сторінкою в історії Сполучених Штатів Америки. Байден вірно розставляє акценти на ключових словах у промові з метою привернення уваги аудиторії до неприйнятності вчинка Дональда Трампа:

He's not just a former president. He's a defeated former president – defeated by a margin of over 7 million of your votes in a full and free and fair election (115).

Політика Трампа, на думку Байдена, ґрунтується на брехні, на чому наголошується за допомогою анадиплосиса з повторювальним елементом *lies*. Байден надає пояснення, саме з якої причини (дистантний повтор *because*) в перший раз за всю історію існування США як демократичної країни (контактний повтор *ever*) саме Трамп (дистантний повтор *he*) не визнає результати демократичних виборів. За допомогою різних видів повтору Байден наголошує на найбільш важливій інформації, яка має вплинути на аудиторію – саме експрезидент спровокував подію, яка стала ганебною сторінкою в історії США:

*My fellow Americans, in life, there's truth and, tragically, there are lies – lies conceived and spread for profit and power. And here is the truth: The former president of the United States of America has created and spread a web of lies about the 2020 election. He's done so **because** he values power over principle, **because** he sees his own interests as more important than his country's interests and America's interests, and **because** his bruised ego matters more to him than our democracy or our Constitution. **He** has done what no president in American history has **ever, ever** done: **He** refused to accept the results of an election and the will of the American people (115).*

Як бачимо, засобом чисельних лексичних повторів у дискурсивному фрагменті Байден намагається донести до аудиторії думку, що Трамп, який поширив павутину брехні щодо президентських виборів 2020 року, є загрозою для демократії, адже він відмовився визнати не тільки результати виборів, а й волю американського народу.

Не оминає увагою Байден і прихильників Дональда Трампа. Анафорична послідовність, яка ґрунтується на опозиції *they were looking – they weren't looking*, посилена полісиндетоном, а також повтор *those who* звертають увагу аудиторії на істинних цілях ворогів демократії – підірвати конституційні основи країни:

They were looking to deny the will of the people. They were looking to uphold – they weren't looking to uphold a free and fair election. They were looking to overturn one. They weren't looking to save the cause of America. They were looking to subvert the Constitution (115);

Those who stormed this Capitol and those who instigated and incited and those who called on them to do so held a dagger at the throat of America – at American democracy. They didn't come here out of patriotism or principle. They came here in rage –not in service of America, but rather in service of one man. Those who incited the mob – the real plotters – who were desperate to deny the certification of the election and defy the will of the voters (115).

В іншому дискурсивному епізоді анафоричний ряд *they're betting* сприяє створенню негативного іміджу послідовників Дональда Трампа, які здатні на руйнацію верховенства закону. Таке важливе й значуще поняття «демократія» стає для них предметом ставок:

They're betting that democracy's days are numbered. They've actually told me democracy is too slow, too bogged down by division to succeed in today's rapidly changing, complicated world. And they're betting America will become more like them and less like us. They're betting that America is a place for the autocrat, the dictator, the strongman (115).

У разі, якщо ставка не зіграє, вороги конституційного порядку, що завойовує в боях протягом 200 років, готові зруйнувати країну. Ворожий образ підсилюється дистантним повтором слова *they*, алітерацією звуків /ð/, /w/, /r/ та анадиплосисом – підхопленим повтором лексичної одиниці *ruin*:

They want to rule or they will ruin – ruin what our country fought for at Lexington and Concord; at Gettysburg; at Omaha Beach; Seneca Falls; Selma, Alabama (115).

Слід зазначити, що в досліджуваному матеріалі анадиплосис є поширеною стилістичною фігурою, яка використовується Джо Байденом з метою загострення уваги аудиторії на найбільш важливих моментах промови та надання їй більшої експресивності. Наприклад:

*They seem no longer to want to be **the party** – **the party** of Lincoln, Eisenhower, Reagan, the Bushes* (115);

*Every legal challenge questioning the results in every court in this country that could have been made was made and was **rejected** – often **rejected** by Republican-appointed judges* (115);

*The former president and his supporters have never been able to explain how they accept as accurate the other election results that took place on November 3rd – **the elections** for governor, United States Senate, the House of Representatives – **elections** in which they closed the gap in the House* (115);

*We are in a **battle for the soul of America**. A battle that, by the grace of God and the goodness and gracious – and greatness of this nation, we will win* (115).

За допомогою емоційно-експресивної анафоричної послідовності *You can't* Байден звертається до опонентів, пояснюючи очевидні істини:

You can't love your country only when you win. You can't obey the law only when it's convenient. You can't be patriotic when you embrace and enable lies (115).

На відміну від экс-президента Дональда Трампа та його прихильників, демократична партія та решта країни виступає за збереження демократичних цінностей та прав, що засвідчується анафорою, яка ґрунтується на потрійному повторі фрази *that is not who we*, та простим контактним і дистантним повтором лексичних одиниць *ever, never* та *right* відповідно :

That is not who we are. That is not who we have ever been. And that is not who we should ever, ever be (115);

*And on this day of remembrance, we must make sure that such an attack **never, never** happens again* (115);

*...we were fighting for: **the right to vote, the right to govern ourselves, the right to determine our own destiny*** (115).

Проте права неодмінно передбачають відповідальність, на чому наголошено в наступному фрагменті промови засобом простого дистантного повтору *the responsibility*, зафіналеного анадиплосисом лексичної одиниці *an idea* :

*And with rights come responsibilities: **the responsibility** to see each other as neighbors – maybe we disagree with that neighbor, but they’re not an adversary; **the responsibility** to accept defeat then get back in the arena and try again the next time to make your case; **the responsibility** to see that America is **an idea** – **an idea** that requires vigilant stewardship* (115).

Байден акцентує увагу на тому, що він є частиною народу, та апелює до нації з риторичним питанням, повтореним три рази (анафора) – питанням, яке не потребує відповіді, адже вона є очевидною – американці не збираються бути нацією, що примириться з насильством та неправдою:

***Are we going to be a nation** that accepts political violence as a norm? **Are we going to be a nation** where we allow partisan election officials to overturn the legally expressed will of the people? **Are we going to be a nation** that lives not by the light of the truth but in the shadow of lies?* (115).

Схожим за прагматичною направленістю є наступні сегменти промови, де за допомогою дистантного повтору *we, our, people* політик також ідентифікує свою приналежність до американського суспільства, яке змогло захистити демократію й побороти ворога, чия поразка з емоційною експресивністю виражена анафорою *they failed. They failed*:

*As **we** stand here today – one year since January 6th, 2021 – the lies that drove the anger and madness **we** saw in this place, they have not abated. So, **we** have to be firm, resolute, and unyielding in our defense of the right to vote and to have that vote counted* (115);

Our** democracy held. **We, the people**, endured. And **we, the people**, prevailed. For the first time in **our** history, a president had not just lost an election, he tried to prevent the peaceful transfer of power as a violent mob breached the Capitol. But **they failed. They failed (115).

Як бачимо, в аспекті простих лексичних та синтаксичних повторів промову Байдена, яка наголошує про «битву за душу Америки», репрезентовано складною системою поєднування повторювальних елементів, чий прагмастилістичний потенціал охоплює наступні функціональні ареали: демонстрація демократичних цінностей та необхідності їх збереження, створення позитивного іміджу нації, створення негативного образу Дональда Трампа та його прихильників, позитивна самопрезентація, солідаризація з аудиторією.

За допомогою повтору окремих лексичних одиниць Джозеф Байден проводить своєрідне членування політичного наративу, загострюючи увагу слухачів на найбільш важливих ідеях, які він висуває. За допомогою лексичного та синтаксичного паралелізму політичному діячеві вдається орієнтувати аудиторію у потрібному напрямку з метою отримання бажаного ефекту, адже маніпулювати громадською думкою можна лише в тому випадку, якщо політику вдається створити фундаментальну концептуальну єдність – базис, у якому будується політична надбудова масової свідомості.

2.4. Метафоризація політичного дискурсу Байдена

Слід зазначити, що метафоричність є однією з ключових характеристик політичного дискурсу, що обумовлюється тим, що метафора слугує індикатором суспільної думки та настрою, за допомогою якого певні соціальні групи намагаються поширити свої політичні точки зору.

В «Сучасному лінгвістичному словнику» Анатолій Загнітко дає таке визначення метафори: «Метафора (грецьк. *metaphora* – переміщення, віддалення, перенесення) – слово, значення якого переноситься на найменування іншого предмета, пов'язаного з предметом, на який звичайно вказує це слово, рисами подібності за особливостями їх предметів, явищ, властивостей на інші на підставі подібності їхніх ознак, якостей, властивостей, функцій або схожості вражень від них» [20, с. 413].

На сучасному етапі розвитку когнітивістики одним із перспективних академічних напрямків є теорія концептуальної метафори, в межах якої останню витлумачують «як появу нового значення внаслідок перенесення назви з одного об'єкта (клас, тип, різновид об'єктів) на інший для характеристики або номінації останнього на ґрунті подібності, аналогії [там само].

Процес метафоризації відбувається шляхом взаємодії структур знань двох концептуальних площин – сфери-джерела та сфери-мішені, причому сфера-джерело ґрунтується на сенсорному досвіді та є конкретною, на відміну від сфери-мішені, яка є абстрактною. Основу метафори складають не лексичні значення, а концепти, або змістові одиниці, сформовані в пам'яті.

Ґрунтуючись на такому розумінні метафори, дослідниця Х. Дацишин пропонує класифікацію метафор, в якій виокремлено антропоморфну, природоморфну, соціоморфну та артефактну типи метафор, які, зі свого боку, мають власні підтипи. Так, до складу антропоморфної метафори зазвичай включають фізіологічну, морбальну метафори, метафору спорідненості, сексуальну метафору. Природоморфну метафору представлено зооморфним та фітоморфним підтипами метафор; соціоморфну метафору – кримінальним, мілітарним, театральним, спортивним та ігровим підтипом метафори; артефактна метафора включає в себе метафору будинку та метафору механізму [15].

Політичний дискурс Джо Байдена як цілісний комунікативно-когнітивний простір моделюється засобом використання різноманітних метафоричних моделей, які традиційно активізуються та співпадають в часі із періодами політичних потрясінь. Такими потрясіннями, за останній час стали війна в Україні, пандемія ковіду, світова економічна криза тощо. Саме різноманітні поняття цього тематичного ареалу стали об'єктом метафоризації в політичному наративі президента США.

Цілеспрямований аналіз ілюстративного матеріалу демонструє тенденцію використання антропоморфної, природоморфної, соціоморфної та артефактної

моделей метафори в політичному наративі Байдена, відсоткове співвідношення яких продемонстровано на рис. 2.2.:

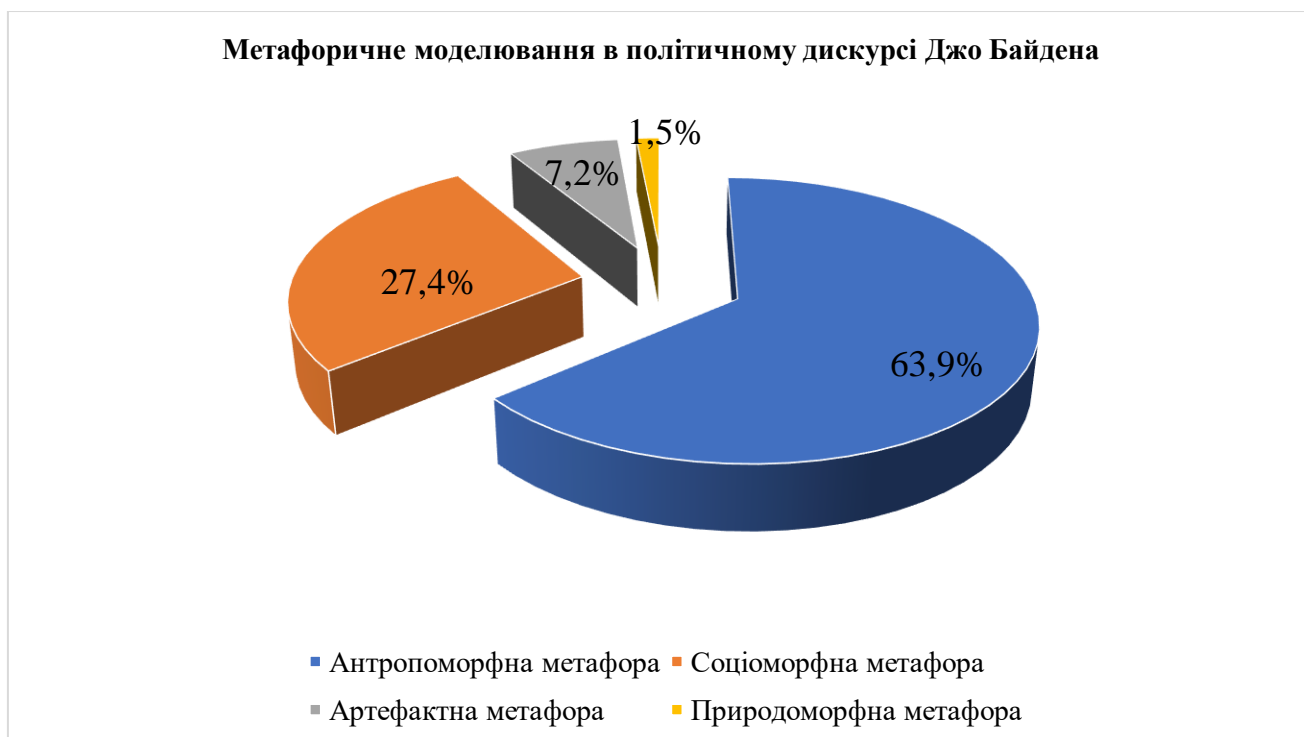

Рис. 2.2. Відсоткове співвідношення типів метафоричного моделювання в політичному наративі Джо Байдена

Як бачимо, домінувальною в дискурсивному просторі політика є антропоморфна метафора, що описує явища та неживі предмети через риси та властивості, притаманні людині, зокрема:

*Those who stormed this Capitol and those who instigated and incited and those who called on them to do so held a dagger at **the throat of America** – at **American democracy** (115);*

*I will stand in this breach. I will defend this nation. And I will allow no one to place a dagger **at the throat of our democracy** (115).*

У наведених вище прикладах Джо Байден репрезентує демократію в США як людську істоту, чиє горло намагаються придушити опоненти. Метафоричному переносу в понятійну область «демократія» підлягає концептуальна характеристика «Частини тіла» понятійної області «Фізіологія». Використання політиком метафори *the throat of our democracy* дозволяє

додатково підкреслити очевидну і закономірну значущість демократичних цінностей для країни.

В іншому сегменті жорстока атака Капітолія 6 січня 2020 року в США представлена як така, що має обличчя:

Outnumbered and in the face of a brutal attack, the Capitol Police, the DC Metropolitan Police Department, the National Guard, and other brave law enforcement officials saved the rule of law (115).

Останнім часом показовими в політичному дискурсі Джо Байдена є метафори, які наголошують на необхідності знищити санкціями економіку Росії, яка по-загарбницьки напала на Україну, вразивши російську імперію в саме серце (ключовий орган людського організму) – енергетику.

We've aimed at the heart of Russia's economy by stopping the imports of Russian energy to the United States (118).

Окрім осмислення через фрейм «Частини тіла», Джо Байден репрезентує різні поняття, які наповнюють зміст політичних промов, зокрема, демократії, свободи, гідність як людську істоту, кому притаманна така фізична характеристика, як сила:

You see the strength of democracy is the rule of law. The strength of democracy is the principle that everyone should be treated equally, that elections should be free and fair, that corruption should be given no quarter. The strength of democracy is that it empowers the people (115);

Liberty, democracy, human dignity – these are the forces far more powerful than fear and oppression (116).

Схожим є приклад, де за допомогою антропоморфної метафори сильним представлений світ у порівнянні зі слабкою Росією:

When the history of this era is written, Putin's choice to make a totally unjustifiable war on Ukraine will have left Russia weaker and the rest of the world stronger (116).

В інших фрагментах демократія виявляється тендітною особою, яка потребує делікатного поводження, а питання ототожнюються з такими якостями характеру, як крутість та суворість:

*And **the fragility of democracy** is this: that if we are not vigilant, if we do not defend it, democracy simply will not stand; it will falter and fail* (115);

*And earlier today, I visited your National Stadium, where thousands of Ukrainian refugees are now trying to answer **the toughest questions** a human can ask: «My God, what's going to happen to me? What's going to happen to my family?»* (118).

Ілюстративний приклад нижче містить метафору *the sanctity of democracy* описує демократію як людську істоту, якій притаманні святість та непорочність:

*That promise is at risk, targeted by the forces that value brute strength over **the sanctity of democracy**, fear over hope, personal gain over public good* (115).

Поряд з позитивними рисами демократія представлена як людина, якій притаманні негативні характеристики. Наступні метафори віддзеркалюють думку ворогів демократії, що осмислюється ними як некваплива, млява особа, а також осмислюють тактику Росії в аспекті бруталності :

*From China to Russia and beyond, they're betting that democracy's days are numbered. They've actually told me **democracy is too slow**, too bogged down by division to succeed in today's rapidly changing, complicated world* (115);

*Rather than breaking Ukrainian resolve, **Russia's brutal tactics** have strengthened the resolve* (118).

В описі надії в одному з виступів Байден використовує концепт, що належить фрейму «Психіка» з метою підкреслення важкого становища емоційного стану дітей з України, у кого війна відібрала все – батьків, родичів, житло та нормальне життя:

*I didn't have to speak the language or understand the language to feel the emotion in their eyes, the way they gripped my hand, and little kids hung on to my leg, praying with **a desperate hope** that all this is temporary* (118).

Поширеними є випадки метафоричного моделювання, яке ґрунтується на фреймі «Фізіологічна характеристика», представленому слотом «Насильницькі дії»:

Today, Russia has strangled democracy – has sought to do so elsewhere, not only in its homeland (118).

Як бачимо, Джо Байден описує Росію як таку, що намагається знищити демократію не тільки в своїй країні, а й за її межами. В емоційно-експресивній формі політик звертається до аудиторії з метою здійснення на неї впливу.

Серед інших прикладів метафоричного моделювання, які використовують концепти зазначеного слоту, в політичному дискурсі Джо Байдена ідентифіковано наступні:

We cannot let our future be decided by those bent on silencing our voices (115);

It will strike a blow to their ability to continue to modernize their military (116);

It will hurt their ability to build ships, reducing their ability to compete economically (116);

And it will be a major hit to Putin’s long-term strategic ambitions (116);

Some of the most powerful impacts of our actions will come over time as we squeeze Russia’s access to finance and technology for strategic sectors of its economy and degrade its industrial capacity for years to come (116).

Непоодинокими є випадки задіювання Байденем морбідальних метафоричних утворень, які формують фрейм «Причини та збудники хворіб». Наприклад:

...apprehension that they may be perhaps forever away from their homes, almost with debilitating sadness that this is happening all over again (118).

Поряд із антропоморфною метафорою в політичному наративі Байдена ідентифіковано випадки вживання політиком:

- соціоморфної метафори, зокрема, кримінального та мілітарного підтипів :

We saw a flagrant violation of international law in attempting to unilaterally create two new so-called republics on sovereign Ukrainian territory (116);

...what they were doing when our democracy came under assault (115);

*They were looking to **subvert the Constitution** (115).*

- артефактної метафори (фрейм «Дії з механізмом») :

On January 6th, we all saw what our nation would look like if the forces who seek (115);

*Look, folks, now it's up to all of us – to “We the People” – to **dismantle our democracy** are successful (115);*

*For months, we've been **building a coalition of partners** representing well more than half of the global economy (116);*

- природоморфної метафори :

*...to preserve **the flame of democracy**, to keep the promise of America alive (115);*

*The former president of the United States of America has created and spread a **web of lies** about the 2020 election (115).*

Як бачимо, Байден вибудовує метафоричні вирази за допомогою понять, які належать до різноманітних сфер, надаючи висловлюванням більшої виразності, емоційності та експресивності завдяки доступності та спрощеності образів. На думку Н. Деренчук, метафора слугує «дієвим інструментом впливу на аудиторію, засобом номінації й оцінювання діяльності певного політичного суб'єкта, а також способом формування політичної термінології» [16, с. 56].

2.5. Прагмалінгвістична характеристика мовного портрета Байдена

Як зазначалося вище, низка комунікативних стратегій, що вживаються в політичному дискурсі, включає стратегії самопрезентації, агітаційну, формування емоційного контролю, інформаційно-інтерпретаційну, аргументативну, маніпулювання, дискредитації, нападу, самозахисту тощо.

Серед стратегій, що найбільш схарактеризовують мовленнєву поведінку політика, на думку Яшенкової, основною є стратегія самопрезентації [49, с. 168]. Головною метою зазначеної стратегії є репрезентація особистості політика у вигідному світлі, емоційно-експресійний інформаційний супровід, спрямований на створення позитивного іміджу політичної фігури.

В аспекті стратегічної організації найбільш поширеними в політичному дискурсі Джо Байдена є стратегії самопрезентації, агітації та дискредитації, відсоткове відношення яких зображено на рис. 2.3.:

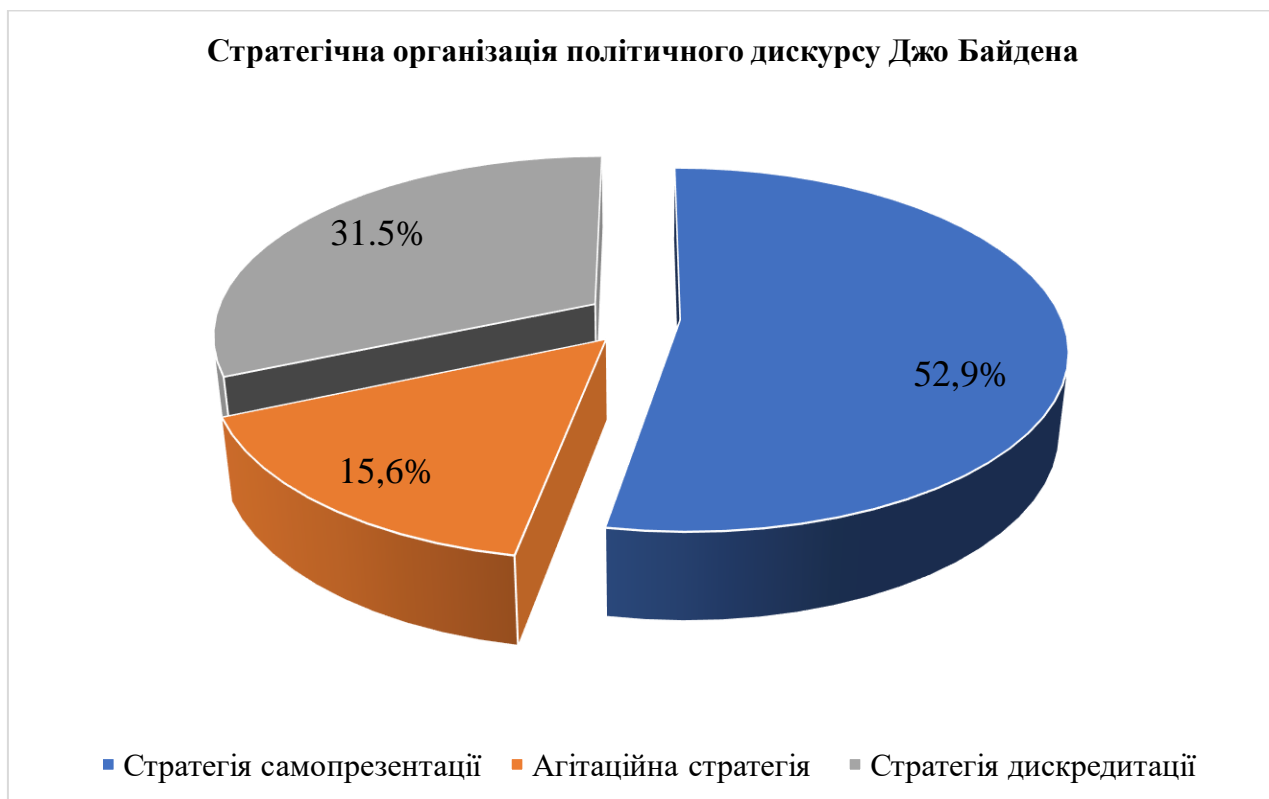

Рис. 2.3. Відсоткове співвідношення стратегій
в політичному дискурсі Джо Байдена

Аналіз ілюстраційного матеріала, що містить політичні промови Джо Байдена, підтверджує припущення дослідниці О. Яшенкової щодо домінування стратегії самопрезентації в дискурсивному просторі американського президента, при цьому найбільш поширеною тактикою, яка зrealізовує цю стратегію є *тактика ототожнення*. Наприклад:

We'll provide nearly \$300 million of humanitarian assistance, providing tens of thousands of tons of food, water, medicine, and other basic supplies (118);

We are giving more than \$1 Billion in direct assistance to Ukraine (117);

And we will continue to aid the Ukrainian people as they defend their country and to help ease their suffering (117).

За допомогою особового займенника *we* Байден ідентифікує себе з країною, що здійснює гуманітарну допомогу Україні під час загарбницької війни з Росією.

Дискурсивні фрагменти нижче ілюструють випадки ототожнення Джозефа Байдена з урядом, який наполегливо працює на благо крани:

All told, we created 369,000 new manufacturing jobs in America just last year (117).

В іншому прикладі Байден позиціонує себе як одне ціле зі всіма демократичними силами світу, висловлюючи надію на перемогу в майбутньому світла, свободи та можливостей:

We will have a different future – a brighter future rooted in democracy and principle, hope and light, of decency and dignity, of freedom and possibilities (118).

My message to the people of Ukraine is the message I delivered today to Ukraine’s Foreign Minister and Defense Minister, who I believe are here tonight: We stand with you. Period (118).

Доволі часто в політичних промовах Байден акцентує увагу аудиторії на власних позитивних якостях, зокрема:

- чесності:

To all Americans, I will be honest with you, as I’ve always promised. A Russian dictator, invading a foreign country, has costs around the world (117).

- рішучості:

And I’m taking robust action to make sure the pain of our sanctions is targeted at Russia’s economy (117);

And I will use every tool at our disposal to protect American businesses and consumers.

- обізнаності в політичних новинах світу:

These steps will help blunt gas prices here at home. And I know the news about what’s happening can seem alarming (117).

- розумінні економічних проблем:

Inflation is robbing them of the gains they might otherwise feel. I get it. That's why my top priority is getting prices under control (117);

I have a better plan to fight inflation (117).

- оптимістичності та впевненості в кращому майбутньому:

But I want you to know that we are going to be okay (117).

- розумінні складного становища людей в умовах ковіду та світової кризи, адже політик народився в пересічній американській сім'ї :

And so many families are living paycheck to paycheck, struggling to keep up with the rising cost of food, gas, housing, and so much more. I understand. I remember when my dad had to leave our home in Scranton, Pennsylvania to find work. I grew up in a family where if the price of food went up, you felt it (117);

For more than two years, COVID-19 has impacted every decision in our lives and the life of the nation. And I know you're tired, frustrated, and exhausted (117).

Окрім цього, Джо Байден також акцентує увагу на власному професіоналізмі та великому політичному досвіді роботи на міжнародній арені:

I've worked with Russian leaders for decades. I sat across the negotiating table going all the way back to Soviet Premier Alexei Kosygin to talk arms control at the height of the Cold War (118).

У вищезазначених прикладах політик використовує *тактику самовихваляння*, вербалізовану за допомогою означено-особового займенника *I* та низки лексичних одиниць, семантика яких дає сприяє формуванню в аудиторії позитивного іміджу політика.

Наступною тактикою, яка використовується для реалізації стратегії самопрезентації є *тактика обіцянки*. Н. Деренчук зазначає: «Згадана мовна тактика чи не найпоширеніша в сучасному політичному дискурсі, основою якої постають різні види звернення до громадськості» [16, с. 137]. Зазвичай тактика імплементується в розповідному реченні, що містить дієслово доконаного виду в майбутньому часі. Таке речення з точки зору комунікативно-інтенційного змісту визначається Г. Почепцовим термінологічною одиницею «промісив», де мовець виступає гарантом реальності обіцяного [32, с. 272]:

*I cannot promise a new variant won't come. But **I can promise you we'll do everything within our power to be ready if it [coronavirus] does** (117);*

*The Department of Education has already begun to take legal action against states undermining protection that local school officials have ordered. Any teacher or school official whose pay is withheld for doing the right thing, we will have that pay restored by the federal government 100 percent. **I promise you I will have your back** (117).*

Як бачимо, Джо Байден виявляє зацікавленість в здійсненні того, про що йдеться у висловлюванні.

Іншою стратегією, яка притаманна мовному портрету Джо Байдена в аспекті комунікативної організації, є агітаційна. Агітаційна стратегія ґрунтується на інтенції політика переконати аудиторію, що його позиція є істинною, та спонукати масовий адресат підтримати президента діями. Так, у наступному дискурсивному епізоді політик використовує *тактику заклику до дій* у зверненні до співвітчизників з планом відродження країни після пандемії ковіду:

*So that's my plan. It will grow the economy and lower costs for families. So what are we waiting for? **Let's get this done.** Lower your costs, not your wages. Make more cars and semiconductors in America. More infrastructure and innovation in America. More goods moving faster and cheaper in America. More jobs where you can earn a good living in America. And instead of relying on foreign supply chains, **let's make it in America** (117).*

Недавнє звернення президента США до уряду та громадян Польщі віддзеркалює неабияку занепокоєність політика загарбницькою війною Росії з Україною. Байден закликає аудиторію згадати яскраву сторінку падіння берлінської стіни, яке символізувало бажання людей бути свободними, чого воліє зараз і український народ:

***Let's remember:** The hammer blow that brought down the Berlin Wall, the might that lifted the Iron Curtain were not the words of a single leader; it was the people of Europe who, for decades, fought to free themselves (118).*

Не менш важливим завданням Джо Байден вважає необхідність знати історичне минуле, щоб вибудувати стрижень майбутнього. У своєму виступі в Детройті (штат Мічиган) перед студентами та молодими лідерами країни політик за допомогою *тактики апелювання до історичних цінностей* спонукає аудиторію пам'ятати про боротьбу американського народу за демократію протягом двох століть :

Let's remember our history to motivate the leadership that our country needs and relies on, which is all of you (118);

Let's remember young leaders who joined the labor movement to fight for fair wages and hours, including at the Battle of the Overpass in Dearborn. Let's remember our history to motivate the leadership that our country needs and relies on, which is all of you (118).

Мовними засобами, що зреалізують агітаційну стратегію виступають дієслова у формі *Let's*, означно-особові та присвійні займенники *we, our*.

Поширеною в політичному дискурсі Джо Байдена є стратегія дискредитації, яка здебільшого зреалізовується за допомогою *тактики звинувачення*. Так, промови політика містять ряд звинувачень в адрес президента Росії:

Now, Vladimir Putin's aggression have cut you, the Russian people, off from the rest of the world, and it's taking Russia back to the 19th century (118);

For God's sake, this man cannot remain in power (118).

За допомогою висвітлення дій опонента Джо Байден сприяє формуванню в масовій аудиторії відчуття фрустрації щодо ситуації, яка склалась у результаті вторгнення.

Низка звинувачень в політичному дискурсивному просторі спрямовується також проти іншого опонента Байдена – Дональда Трампа та тих, хто його підтримує:

So, let's speak plainly about what happened in 2020. Even before the first ballot was cast, the former president was preemptively sowing doubt about the election

results. He built his lie over months. It wasn't based on any facts. He was just looking for an excuse – a pretext – to cover for the truth (115);

There is simply zero proof the election results were inaccurate. In fact, in every venue where evidence had to be produced and an oath to tell the truth had to be taken, the former president failed to make his case (115);

Just think about this: The former president and his supporters have never been able to explain how they accept as accurate the other election results that took place on November 3rd – the elections for governor, United States Senate, the House of Representatives – elections in which they closed the gap in the House (115).

Отже, фрагменти вище ілюструють імплементацію стратегії дискредитації, які створюють в аудиторії враження щодо неприпустимості та абсурдності дій оппонентів.

Висновки до розділу 2

Мовний портрет Джо Байдена характеризується набором мовних засобів різних рівнів. На лексичному рівні Джо Байден віддає перевагу вживанню суспільно-політичних, економічних, воєнних, медичних та юридичних термінів, що забезпечують президенту можливість ефективно спілкуватися з аудиторією.

Політичний наратив президента США містить низку оцінних лексичних одиниць, при чому корпус негативної оцінної лексики превалює, що пояснюється необхідністю окреслення у вигідному світлі дихотомії «свій – чужий», дискредитації опонента та впливу в необхідному руслі на масового адресата.

Поширеною в політичному дискурсі Байдена є тенденція вживання кліше, серед яких виокремлено кліше модальності, структурування думок та кліше, що віддзеркалюють загальну мовну картину.

Наступною рисою мовного портрета Байдена є вживання колоквиалізмів, представлених лексичними одиницями на позначення осіб та їх якісних характеристик; інтенсифікаторами; фразовими дієсловами; скороченнями;

вигуками; спрощеними граматичними структурами, а також хеждами. Саме ця група мовних засобів сприяє набуттю політичною комунікацією неформального, інтимізованого, дружнього характеру, під час якої політик виявляє повагу до індивідуального простору кожного представника аудиторії.

Важливу рису портрета складає синтаксичний повтор, репрезентований комбінуванням анафори, епіфори, анадиплосису, фреймингу, а також простого контактного та дистантного видів повтору лексичної одиниці, що дає змогу Байдену загострювати увагу слухачів на найбільш важливих, з точки зору політика, сентенціях.

У побудові експресійно-емоційного аспекту політичної комунікації Джо Байдена одна із ключових ролей належить анторопопомфній, соціоморфній, природоморфній та артефактній метафоричним моделям.

В аспекті прагмалінгвістики політичний дискурсивний простір Джо Байдена характеризується домінуванням стратегії саморезентації, актуалізованої за допомогою тактик ототожнення, самовихваляння, обіцянки, а також агітаційної та дискретаційної стратегій, імplementованої засобом вживання тактик заклику до дій, апелювання до історичних цінностей та звинувачення відповідно.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота являє собою детальну аналітичну процедуру особливостей мовного портрета президента США Джо Байдена, що формується в політичному дискурсі.

У ході дослідження було встановлено наступне:

1. Політичний дискурс – це багатоаспектний мовно-комунікативний феномен, який зорієнтований на чіткий соціокультурний сегмент і зреалізовується в аспекті прагматичної семантики за допомогою різноманітних вербальних та невербальних засобів.

2. У студіюванні політичного дискурсу важливу й значущу роль відіграють такі поняття, як «мовна особистість» та «мовний портрет». На відміну від мовної особистості, яка реалізується в динамиці, мовний портрет є відображенням рис в певний часовий період, який у нашій роботі охоплює 2019-2022 роки.

3. Мовний портрет являє собою систему різнорівневих мовних засобів, що домінують в політичному дискурсі Джо Байдена та спрямовані на здійснення впливу на адресата.

4. Мовний портрет також передбачає характеристику стратегічно-тактичної організації політичної комунікації. Вітчизняні та зарубіжні лінгвісти пропонують низку критеріїв, які слугують підґрунтям для виокремлення стратегій самопрезентації, формування емоційного контролю, дискредитації, маніпулювання та інших. Імплементация зазначених стратегій за допомогою тактичних прийомів уможлиблює вибудову мовного портрета політичного діяча в прагмативно-комунікативному аспекті.

5. На лексичному рівні мовному портрета політика притаманна термінологізація – широке використання одиниць із різних термінологічних систем, а саме: суспільно-політичної, економічної, воєнної, медичної та

юридичної. Представленість термінології в мовному портреті Джозефа Байдена свідчить про намагання політика забезпечити ефективність його спілкування з аудиторією. Вживання термінологічних одиниць сприяє кращому розумінню сутності питання, що обговорюється, зменшує втрати у сприйнятті та засвоєнні інформації учасниками комунікативної діяльності, адже термінам традиційно притаманна однозначність й точність.

6. Мовний портрет Джо Байдена сформовано низкою оцінних лексичних одиниць, при чому відмічається домінуюча тенденція використання політиком негативної оцінної лексики, що, на наш погляд, зумовлюється необхідністю окреслення у вигідному світлі дихотомії «свій – чужий», дискредитації опонента та впливу в необхідному руслі на масову аудиторію.

7. Серед кліше, які також притаманні мовному портрету Байдена, викоремлено кліше модальності, структурування думок та кліше, що віддзеркалюють загальну мовну картину.

8. Наступною рисою, яка характеризує мовний портрет президента США, є колоквиалізація, представлена такими групами, як: лексичні одиниці, вжиті на позначення осіб та їх якісних характеристик; лексичні інтенсифікатори; інтенсифікатори; фразові дієслова; скорочення; вигуки; лексика, яка репрезентована спрощеними граматичними структурами, а також хеждами. Саме ці мовні засоби відіграють важливу й значущу роль в політичному спілкуванні Джо Байдена, адже вони сприяють набуттю політичною комунікацією неформального, інтимізованого, дружнього характеру, під час якої політик виявляє повагу до індивідуального простору кожного представника аудиторії.

9. Характерною рисою мовного портрета Джозефа Байдена є синтаксичний повтор. За допомогою комбінування анафори, епіфори, анадиплосису, фреймингу, а також простого контактного та дистантного видів повтору лексичної одиниці Байден проводить своєрідне членування політичного наративу, загострюючи увагу слухачів на найбільш важливих сентенціях.

10. Метафоричність є іншою ключовою характеристикою мовного портрета Джо Байдена. Політик використовує антропоморфну, соціоморфну, природоморфну та артефактну метафоричні моделі, внаслідок чого політичний наратив Байдена набуває більшої виразності, емоційності та експресивності.

11. Прагмалінгвістичний аспект мовного портрета президента США віддзеркалюється в стратегічно-тактичній організації політичного дискурсивного простору, при чому домінують стратегія саморезентації, актуалізована за допомогою тактик ототожнення, самовихваляння, обіцянки. Поширеними також є агітаційна та дискретаційна стратегії, імplementовані засобом вживання тактик заклик до дій, апелювання до історичних цінностей та звинувачення відповідно.

Як бачимо, фрагментарний мовний портрет Джозефа Байдена, сформований на основі політичних виступів протягом 2019 – 2022 років, відбиває основні тенденції у використанні різнорівневих парадигм мови, а також його стратегічно-тактичні преференції у вибудові політичного наративу. Мовна поліфонія політика, з одного боку, ґрунтується на мові влади, зумовленої особливостями політичного дискурсу, а з іншого – демонструє багатства індивідуального словникового запасу Байдена, зорієнтованого на гармонічне спілкування з масовим адресатом та здійснення впливу на потенційного виборця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко С. М. Мовленнєва особистість майбутнього вчителя в аспекті толерантності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2010. № 2. С. 138-143.
2. Артюхова А. А. Коммуникативные стратегии и тактики в митинговой речи // Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер.: Філологічні науки (мовознавство). 2014. № 2. С. 5-9.
3. Бабак М. П. Використання комунікативних методів побудови політичного іміджу в засобах масової інформації : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.08 „Журналістика”. Київ, 2006. 205 с.
4. Бахтін М. М. Висловлення як одиниця мовленнєвого спілкування // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / ред. М. Зубрицька. Львів : Літопис, 1996. С. 310-317.
5. Бацевич Ф. С. Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2002. № 453. С. 30-34.
6. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
7. Брутян Г. А. Гипотеза Сепира-Уорфа. Ереван : Луйс, 1968. 66 с.
8. Бурбело В. Б. Здобутки та перспективи мовознавства ХХ-ХХІ ст. : у пошуках комплексності, динаміки, інтеграції. *Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка*. Серія «Іноземна філологія». 2011. № 44. С. 4-9.

9. Вайнрайх У. Языковые контакты. Київ : Вища школа, 1979. 263 с.
10. Вашук Т. М. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. 2007. № 33. С. 182-185.
11. Глуховцева К. Дещо про особливості мовного портретування особистості // Нбаукові записки Вінницького державного педагогічного 196 університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : зб. наук. праць. Вінниця : ВДПУ, 2012. Вип. 16. С. 196-200.
12. Голик С. В. Мовна особистість як об'єкт лінгвокультурологічних досліджень. *Вісник Львівського університету. Серія: філологічна*. 2013. Вип. 21. С. 258-264.
13. Голубовська І. О., Орлова Т. В. Політичний дискурс як інструмент маніпулювання свідомістю електорату. *Studia Linguistica*. 2017. Вип. 11. С. 9-28.
14. Горбачук Д. В. Структурносемантичні типи стійких сполучень слів в офіційно-ділових текстах. Київ : Либідь, 1997. 170 с.
15. Дацишин Х. П. Метафора в українському політичному дискурсі (за матеріалами сучасної періодики) : дис. на здобуття наук. ступеня к. філол. н. : спец. 10.01.18 „Журналістика”. Львів, 2005. 208 с.
16. Деренчук Н. В. Мовний портрет сучасного українського політика: дис... канд. філол. Наук : 10.02.01. Луцьк, 2018. 228 с.
17. Довганюк, І. Д. Мовні стратегії і тактики реалізації виправдання в німецькому політичному дискурсі (на матеріалі політичного інтерв'ю) : автореферат. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / І. Д. Довганюк. – Львів, 2013. – 16 с.
18. Ейгер Г. В. Проблеми лінгвістики в ХХІ столітті. *Каразінські читання: Людина, Мова, Комунікація*: матеріали XII наук. Конф. Харків, 2013. С. 103-104.
19. Загнітко А. П. Сучасна лінгвістика: погляди та оцінки : науково-аналітичне видання. Донецьк : ДонНУ, 2014. 464 с.

20. Загнітко А. П. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : «Твори». 2020. 920 с.
21. Ішмуратов А. Термін. *Філософський енциклопедичний словник* / під ред. В. І. Шинкарук та ін. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
22. Ковінько К. В. Жанр політичної карикатури: функціональні, дискурсивні та стилістичні особливості // *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2012. № 1003. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. Вип. 70. С. 125-130.
23. Кондратенко Н. Український політичний дискурс: текстуалізація реальності: монографія. Одеса : Чорномор'я, 2007. 156 с.
24. Костюк Ю. М. Українська суспільно-політична лексика в інтернет-виданнях 2012–2017 рр. *Лексика на перетині наукових парадигм*: монографія / за ред. Л. Струганець. Тернопіль: ФОП Ю. В. Осадца, 2018. С. 135-156.
25. Кусько Е. Я. Проблемы языка современной художественной литературы: Несобственно-прямая речь в литературе ГДР. Львів : Вища школа, 1980. 207 с.
26. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики, словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
27. Марчук Л. М. Мовний портрет інтелігента – мешканця Кам'яця Подільського. *Мова і суспільство*. 2010. Вип. 1. С. 181-188.
28. Мацько Л. І. Мовна особистість Тараса Шевченка як чинник формування національної ідентичності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» Серія «Філологічна»*. Вип. 50. 2014. С.8-15.
29. Петренко І. І. Політичний дискурс: зміст, особливості, функції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*. Київ. 2010. №100. С. 54-57.
30. Пещак М. М. Стиль ділових документів XIV ст. Київ : Наукова думка, 1979. 268 с.

31. Писаренко К. В. Типологія мовних портретів персонажів у художніх текстах триптиху «Хресна проща» Р. Іваничука: змістовий аспект. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. Праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2015. Вип. 42. С. 150-155.
32. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ : ВЦ «Київський університет», 1999. 301 с.
33. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
34. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации : монографическое учебное пособие. Киев : Брама, 2004. 336 с.
35. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність (на матеріалах сучасної газетної публіцистики) : монографія. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. 392 с.
36. Славова Л. Л. Мовна особистість політика: когнітивно-дискурсивний аспект: монографія. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 358 с.
37. Славова Л. Л. Мовна особистість лідера у дзеркалі політичної лінгвоперсонології: США – Україна. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2012. 360 с.
38. Словник української мови: у 11 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970-1980. Т. 5.
39. Словник української мови: у 11 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970-1980. Т. 9.
40. Словник української мови: у 11 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970-1980. Т. 10.
41. Сологуб Н. М. Мовний світ Гончара. Київ : Наукова думка, 1991. 136 с.
42. Стрій Л. І. Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти: автореф. дис...канд. філол. наук: спец : 10.02.01. Одеса, 2015. 20 с.

43. Сюта Г. М. Мовний портрет у контексті сучасних лінгвостилістичних досліджень. *У вимірах слова: збірник наукових статей*. Харків. 2009. С. 32-39.
44. Сюта Г. М. Мовні портрети політиків і журналістів. *Культура слова*. 2015. Вип. 82. С. 139-141.
45. Туровська Л. В. Термінологія і мова спеціального призначення: зони перетину. *Термінологія документознавства та суміжних галузей знань*. 2011. № 5. С. 33-38.
46. Українська мова: Енциклопедія / за ред. В. М. Русанівського та ін. Київ : вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 820 с.
47. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів за / ред. С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, О. Г. Тодор. Київ : Либідь, 2001. 222 с.
48. Юшковець І. А. Комунікативні стратегії і тактики в політичному дискурсі канцлерів ФРН (на матеріалі урядових заяв і політичних виступів): дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Київ. 2009. 213 с.
49. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 312 с.
50. Amaglobeli G. Types of Political Discourses and Their Classification. *Journal of Education in Black Sea Region*. 2017. Vol.3 (1). P.18-24. DOI:10.31578/jeps.v3i1.117.
51. Blommaert J., Bulcaen C. Critical Discourse Analysis. *Annual Review of Anthropology*. 2000. Vol. 29. P. 447-466.
52. Collins dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/us/dictionary/english/colloquialism> (accessed 17.11.2022).
53. Dijk T. A. van. Ideology: A multidisciplinary approach. London : Sage Publications, 1998. 384 p.
54. Dijk T. A. van. Discourse and Manipulation. *Discourse and Society*. 2006. № 17. P. 359-383.

55. Dijk T. A. van. *New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach / Ethnic Minorities and the Media*. Philadelphia : Open University Press, 2000. P. 211-226.
56. Dijk T. A. van. *Discourse Studies: A Multidisciplinary*. London : Sage, 2011. 432 p.
57. Fairclough N. *Critical Discourse Analysis in Researching Language in the New Capitalism: Overdetermination, Transdisciplinarity and Textual Analysis. Systemic Linguistics and Critical Discourse Analysis / ed. by C. Harrison C. & L. Young*. London : Continuum, 2004. 688 p.
58. Foucault M. *Madness and Civilization: A History of Insanity in the Age of Reason*. London & New York : Psychology Press. 282 p.
59. Frazer B. Conversational Mitigation. *Journal of Pragmatics*. № 4. P. 341-350.
60. Gee J. P. *How to do Discourse Analysis*. London : Routledge, 2014. 216 p.
61. Hyland K. Talking to the academy: Forms of hedging in science research articles. *Written Communication*. 1996. Vol. 13. № 2. P. 251-281.
62. Harris Z. S. Discourse Analysis. *Language*. 1952. Vol. 28. P.1-30.
63. Lakoff G. A study of meaning criteria and the logic of fuzzy concepts. *Journal of Philosophical logic*.1973. № 2. P. 458-508.
64. Lakoff G., Johnsen M. *Metaphors we live by*. Chicago : University of Chicago Press, 2003. 191 p.
65. Oxford Learner's Dictionaries : URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/folk_1 (accessed 17.11.2022).
66. Saussure F. (de)., Komatsu E., Riedlinger A., Patois Ch. *Deuxième Cours de linguistique générale (1908-1909)*. Oxford, New York, Tokyo: Pergamon. 192 p.
67. Schiffrin D. *Approaches to Discourse*. Oxford, Cambridge : Basil Blackwell, 1994. 195 p.
68. Stubbs M. *Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language*. Chicago : University of Chicago Press, 1983. 272 p.
69. Weinreich U. On the semantic structure of language . *Universals of Language / ed. by J. H. Greenberg*, 1963. Cambridge : MIT Press , 1963. P. 114-171.

70. Wodak R. Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory, and Methodology. *Methods for Critical Discourse Analysis* / ed. by R. Wodak; M. Meyer. London : Sage, 2009. P. 1-33.
71. Wodak R. Pragmatics and Critical Discourse Analysis: A Crossdisciplinary Inquiry. *Pragmatics & Cognition*. 2007. Vol. 15 (1). P. 203-225.
72. Wood L. A., Kroger R. O. Doing discourse analysis: Methods for studying action in talk and text. London : Sage, 2000. 240 p.
73. Zadeh L. A. Fuzzy sets. *Information and control*. 1965. Vol. 8. № 3. P. 338-353.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

74. Kamala Harris and Joe Biden Heated Exchange. June 29, 2019. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/transcript-of-the-kamala-harris-and-joe-biden-heated-exchange> (accessed 17.11.2022).
75. Joe Biden Iowa Trump Rebuke Speech. August 7, 2019. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-iowa-trump-rebuke-speech-transcript-august-7> (accessed 5.11.2022).
76. Joe Biden Press Conference: Biden Fires Back at Trump Over Ukraine Allegations. October 5, 2019. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-press-conference-transcript-biden-fires-back-at-trump-over-ukraine-allegations> (accessed 17.11.2022).
77. Joe Biden Town Hall: Biden Says Trump Should be Impeached. October 9, 2019. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-town-hall-transcript-biden-says-trump-should-be-impeached> (accessed 17.10.2022).
78. Speeches at the Iowa Caucuses – Bernie Sanders, Joe Biden, Elizabeth Warren, Andrew Yang, Pete Buttigieg, Amy Klobuchar Speak. February 4, 2020. URL :

- <https://www.rev.com/blog/transcripts/transcript-speeches-at-the-iowa-caucuses-bernie-sanders-joe-biden-elizabeth-warren-andrew-yang-pete-buttigieg-amy-klobuchar-speak> (accessed 17.04.2022).
79. Joe Biden Reno, Nevada Town Hall Campaign – February 17, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-reno-nevada-town-hall-campaign-transcript-february-17-2020> (accessed 18.10.2022).
80. Joe Biden Mistakenly Says He’s a “United States Senate” Candidate in South Carolina Speech. February 25, 2020.
URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/transcript-joe-biden-mistakenly-says-hes-a-united-states-senate-candidate-in-south-carolina-speech> (accessed 17.11.2022).
81. Joe Biden Victory Speech: Biden Wins South Carolina Democratic Primary. February 29, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-victory-speech-transcript-biden-wins-south-carolina-democratic-primary> (accessed 17.10.2022).
82. Joe Biden Houston Rally Speech Before Super Tuesday. March 2, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-houston-rally-speech-transcript-before-super-tuesday> (accessed 7.11.2022).
83. Joe Biden Detroit, Michigan Rally with Cory Booker, Kamala Harris. March 10, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-detroit-michigan-rally-transcript-with-cory-booker-kamala-harris-more> (accessed 17.05.2022).
84. Joe Biden Speech After Wins in Missouri, Michigan Primaries. March 10, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-transcript-after-wins-in-missouri-michigan-primaries> (accessed 17.11.2022).
85. Joe Biden Speech on Coronavirus: March 12, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-transcript-on-coronavirus-march-12-2020> (accessed 10.05.2022).
86. March Democratic Debate: Joe Biden & Bernie Sanders. March 16, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/march-democratic-debate-transcript-joe-biden-bernie-sanders> (accessed 17.11.2022).

87. Joe Biden Speech on Primary Night: Coronavirus, Economy, Primaries. March 17, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-transcript-on-primary-night-coronavirus-economy-primaries> (accessed 17.09.2022).
88. Joe Biden Virtual News Briefing on Coronavirus. April 2, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-virtual-news-briefing-on-coronavirus-april-2> (accessed 17.11.2022).
89. Joe Biden & Al Gore Earth Day Town Hall. April 22, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-al-gore-earth-day-town-hall-transcript> (accessed 12.08.2022).
90. Joe Biden Interview: Response to Sexual Assault Allegations. May 1, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-interview-transcript-response-to-sexual-assault-allegations> (accessed 17.11.2022).
91. Joe Biden Leaked Call with Petro Poroshenko. May 20, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-leaked-call-transcript-with-petro-poroshenko> (accessed 7.05.2022).
92. Joe Biden PA Speech on Reopening Country Amid COVID-19. June 17, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-pa-speech-transcript-on-reopening-country-amid-covid-19> (accessed 10.11.2022).
93. Joe Biden Speech on Health Care, Affordable Care Act. June 25, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-transcript-on-health-care-affordable-care-act> (accessed 17.05.2022).
94. Joe Biden Clean Energy Plan Speech. July 14, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-clean-energy-plan-speech-transcript-july-14> (accessed 7.11.2022).
95. Joe Biden Campaign Video with Barack Obama. July 23, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-campaign-video-transcript-july-23> (accessed 10.11.2022).
96. Joe Biden Speaks with the American Federation of Teachers Online Event. July 30, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speaks-with-the-american-federation-of-teachers-online-event>

american-federation-of-teachers-online-event-transcript-july-30 (accessed 17.10.2022).

97. Joe Biden Hispanic Heritage Month Event Speech. September 15, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-hispanic-heritage-month-event-speech-transcript-september-15> (accessed 7.08.2022).
98. Joe Biden Train Tour Campaign Speech. September 30, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-train-tour-campaign-speech-transcript-alliance-ohio-september-30> (accessed 10.05.2022).
99. Joe Biden Campaign Speech Toledo, Ohio. October 12, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-campaign-speech-toledo-ohio-transcript-october-12> (accessed 13.10.2022).
100. Joe Biden North Carolina Speech. October 18, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-north-carolina-speech-transcript-october-18> (accessed 17.11.2022).
101. Joe Biden 60 Minutes Interview. October 25, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-60-minutes-interview-transcript> (accessed 17.11.2022).
102. Joe Biden Campaign Event Speech Des Moines, Iowa. October 30, 2020 URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-campaign-event-speech-transcript-des-moines-iowa-october-30> (accessed 10.11.2022).
103. Joe Biden Drive-in Rally Speech Cleveland. November 2, 2020. URL : <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-drive-in-rally-speech-transcript-cleveland-november-2> (accessed 17.11.2022).
104. Inaugural Address. January 20, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-20-2021-inaugural-address> (accessed 17.11.2022).
105. Remarks on the Anniversary of the Coronavirus Shutdown. March 11, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-11-2021-remarks-anniversary-coronavirus-shutdown> (accessed 10.10.2022).

106. First Press Conference. March 25, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-25-2021-first-press-conference> (accessed 10.11.2022).
107. Announcing the American Jobs Plan. March 31, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-31-2021-announcing-american-jobs-plan> (accessed 17.11.2022).
108. Address to Joint Session of Congress. April 28, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/april-28-2021-address-joint-session-congress> (accessed 16.10.2022).
109. Remarks Commemorating the 100th Anniversary of the Tulsa Race Massacre. June 1, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/june-1-2021-remarks-commemorating-100th-anniversary-tulsa-race> (accessed 17.11.2022).
110. Speech on the Drawdown of US Forces in Afghanistan. July 8, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/july-8-2021-speech-drawdown-us-forces-afghanistan> (accessed 10.11.2022).
111. Remarks on Situation in Afghanistan. August 16, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/august-16-2021-remarks-situation-afghanistan> (accessed 17.11.2022).
112. Statement on Terror Attacks in Afghanistan. August 26, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/august-26-2021-statement-terror-attacks-afghanistan> (accessed 15.11.2022).
113. Remarks on Fighting the COVID-19 Pandemic. September 9, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/september-9-2021-remarks-fighting-covid-19-pandemic> (accessed 17.11.2022).
114. Signing the Infrastructure Investment and Jobs Act. November 15, 2021. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/november-15-2021-signing-infrastructure-investment-and-jobs> (accessed 16.11.2022).
115. Remarks on the Anniversary of the January 6th Assault on the US Capitol. January 6, 2022. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential->

- speeches/january-6-2022-remarks-anniversary-january-6th-assault-us (accessed 17.11.2022).
116. Remarks on the Russian Invasion of Ukraine. February 24, 2022. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/february-24-2022-remarks-russian-invasion-ukraine> (accessed 14.11.2022).
117. State of the Union Address. March 1, 2022. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-1-2022-state-union-address> (accessed 17.11.2022).
118. Remarks in Support of the People of Ukraine. March 26, 2022. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-26-2022-remarks-support-people-ukraine> (accessed 7.10.2022).
119. Remarks on School Shooting in Uvalde, Texas. May 24, 2022. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/may-24-2022-remarks-school-shooting-uvalde-texas> (accessed 17.11.2022).
120. Remarks on the Continued Battle for the Soul of the Nation. September 1, 2022. URL : <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/september-1-2022-remarks-continued-battle-soul-nation> (accessed 17.11.2022).